

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1879. Andra Kammaren. N:o 46.

Tisdagen den 29 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogs och bordlades för andra gången Konstitutions-Utskottets utlåtanden N:is 5 och 6.

§ 2.

Vid föredragning dernäst af Stats-Utskottets memorial N:o 45, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens Nionde hufvudtitel, blefvo samtliga i berörda memorial föreslagna voteringspropositioner af Kammaren godkända.

§ 3.

Föredrogs Bevillnings-Utskottets memorial N:o 11, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 7, angående allmänna bevillningen; och godkände Kammaren den i nämnda memorial föreslagna voteringspropositionen.

§ 4.

Efter föredragning af Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets utlåtande N:o 1, blef samma utlåtande, på begäran, ånyo bordlagdt.

§ 5.

Föredrogs Stats-Utskottets utlåtande N:o 42, i anledning af *Ang. ny löne-* Kongl. Maj:ts nädiga proposition angående ny lönestat för Kam-*stat för Kam-* marrätten. *marrätten.*

I *mom. a* hade Utskottet hemstält:

att Riksdagen måtte, med godkännande af ej mindre nedan intagna förslag till stat för Kammarrätten än äfven af de i fråga om samma stat af Kongl. Maj:t föreslagna vilkor och förbehåll -- dock med den ändring, att *dels* i tredje punkten af vilkoren

Andra Kammarens Prot. 1879. N:o 46.

Ang. ny löne-
stat för Kam-
marrätten.
(Forts.)

orden "ferier eller" uteslötes och *dels* att bland villkoren intoges bestämmelse derom att semester finge, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kunde ske, åtnjutas af Kammarrättens president och ledamöter samt andra gradens tjänstemän under en och en half månad samt af första gradens tjänstemän under en månad årligen — från och med år 1880 höja det å 7:de hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag till Kammarrätten med 43,975 kronor, eller från 127,925 kronor till 171,900 kronor.

Förslag till stat för Kammarrätten.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.		
	Kronor.	Kronor.	Kronor.		
Presidenten	7,600	2,400	10,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.	
1 Kammarrättsråd	4,400	2,000	6,400		
5 d:o	22,000	10,000	32,000		
<i>Kansliet:</i>					
1 Sekreterare	3,000	1,500	4,500	}	
1 Notarie	1,800	1,200	3,000		
2 d:o	3,600	2,400	6,000		
<i>Aktuarie- och registratorskontoret:</i>					
1 Aktuarie och registrator	1,800	1,200	3,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.	
<i>Advokatfiskalskontoret:</i>					
1 Advokatfiskal	3,000	1,500	4,500		
<i>Öfverrevisionsdepartementet:</i>					
1 Revisionskommisarie	3,000	1,500	4,500	}	
2 d:o	6,000	3,000	9,000		
1 Revisor	1,800	1,200	3,000		
17 d:o	30,600	20,400	51,000		
Till vikariatsersättning, arvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad	—	—	30,700		
1 Förste vaktmästare	800	300	1,100*	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.	
1 Vaktmästare	500	300	800*		
3 d:o	1,500	900	2,400*		
Summa	—	—	171,900		

* Om vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall, så länge denna förmån kvarstår, lönen minskas med 150 kronor.

Vid utlåtandet voro följande reservationer dels af Herrar *C. Ekman*, Grefve *C. Beck-Friis*, *L. Nordenfelt*, *R. Montgomery Cederhielm*, Grefve *G. Sparre*, *F. Hederstjerna*, Grefve *A. Mörner*, Grefve *S. Lagerberg*, *G. de Maré* och Friherre *C. Hochschild*, hvilka yrkat att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition måtte oförändrad bifallas, dels ock af Herr *C. A. Larsson*, som för sin del icke velat medgifva någon ökning af anslaget till Kammarrätten.

Ang. ny löne-
stat för Kam-
marrätten.
(Forts.)

Efter uppläsning af Utskottets ofvan omförmälda hemställan yttrade

Herr *C. A. Larsson*: I likhet med hvad jag förut yrkat i alla de stora löneförhöjningsfrågorna, får jag äfven vid den nu föredragna punkten yrka afslag å hvarje förhöjning, som der föreslagits.

Herr *J. Anderson* i Tenhult: Den af Stats-Utskottet framlagda nya lönestaten slutar på 171,900 kronor. Läger man der till alla ålderstillägg, tillsammans 31,100 kronor, så får man ett belopp af 203,000 kronor. Men då den nuvarande staten med tillägg af dyrtidstilläggen uppgår till endast 123,575 kronor, skulle således regleringens genomförande erfordra en förhöjning i anslaget af 79,425 kronor. Antager man, att icke alla ålderstillägg nu genast erfordras, utan afdrager kanske för 8 tjenstemän med 500 kronor för hvarje, så afgår visserligen ett belopp af 4,000 kronor, i följd hvaraf den verkliga tillökningen i verkets stat uppgår till 75,425 kronor årligen. Men lägger man härtill den jemväl föreslagna pensionsförhöjningen, blir den årliga tillökningen betydligt större, än den i Utskottets betänkande synes; man kan, skulle jag tro, antaga, att lönerna och pensionerna till verket hädanefter skulle uppgå till i det närmaste dubbla beloppet af verkets hittills varande ordinarie stat.

Då man nu ser hvilka ofantliga summor, som årligen utgå till statens embets- och tjenstemän samt pensionärer, och hvilka ännu komma att ökas, då fara är, att staten icke förmår bestrida alla dessa utgifter på annat sätt än genom förhöjning å skatterna eller lån från utlandet, samt då det framdeles icke torde falla sig så lätt att nedsätta de en gång fastställda lönerna, får jag, i likhet med Herr Carl Anders Larsson, yrka, att Kammaren för närvarande icke måtte bifalla någon som helst löneförhöjning, utan låta tjenstemännen vid de ännu icke omreglerade verken tillsvidare hafva de löner och dyrtidstillägg, de nu åtnjuta, hvilket i det närmaste motsvarar hvad i den föreslagna lönestaten är synligt. Man har derigenom kvar friheten att en annan gång, efter behof, på ett billigare sätt reglera dessa löner, i fall det visar sig, att statens tillgångar icke räcka till.

Herr Nils Petersson: Då jag icke reserverat mig mot Utskottets förslag i denna punkt, vill jag nu gifva till känna, att jag fortfarande hyser samma åsigt som jag förut, då löneregle-

Ang. ny löne-
stat för Kam-
marrätten.
(Forts.)

ringsfrågor varit före, uttalat, men att, då vi nu en gång kommit så långt på denna bana, det icke vidare lönar sig att stanna på den utan gå vidare, och att någon annan utväg för utjemnande af det missförhållande, som genom beviljandet af de höga lönerna uppstått, nu mera, så vidt jag kan förstå, icke finnes, än att — en utväg hvilken jag vill rekommendera hos Bevillnings-Utskottets ledamöter — Bevillnings-Utskottet bör se till, huruvida icke en tilläggsbevillning må kunna åsättas de löner, som äro ovanligt höga i förhållande till våra tillgångar.

Jag har för närvarande velat yttra blott detta.

Herr Bokström: Ehuru här föreligger fråga om löneroglering för Kammarrätten, torde Kammaren icke kunna fatta beslut i den saken utan att på samma gång tänka på den organisation, som med lönerogleringen på det närmaste sammanhänger; och det är om ett par organisationen rörande detaljer, som jag anhåller att få besvara Kammaren och protokollet med min mening.

Först vill jag uttala mina välönskningar för det af komiteerade väckta, men af Kammarrätten afstyrkta förslaget, så väl derom, att revisorerne i Kammarrätten skulle få samma befogenhet och dermed jemväl följande ansvar som deras vederlikar i åtskilliga andra redan reglerade verk, som ock derom, att revisionskommisarierna måtte få sig anförtrödd föredragningen af anmärkningsmålen i Kammarrätten. Jag vågar nemligen tro, att revisionskommisarierna skola kunna till Kammarrättens rådsbord medföra en fond af fackkunskap och speciella insigter i vårt ganska invecklade uppbörds- och redovisningsväsende — insigter, som man i allmänhet åtminstone icke med fog kan i samma grad fordra af Kammarrättens ledamöter, hvilka, med sin mera specielt juridiska embetsmannauppfostran, icke hafva haft tillfälle att göra sig så nära förtrogne med våra mångskiftande och invecklade förvaltningsdetaljer. Är det nu så, att revisionskommisarierna äro mest hemmastadde på det område, hvarpå anmärkningsmålen röra sig, så kan jag icke finna annat, än att de också måste vara de mest kompetente att inför Kammarrätten föredraga dessa ärenden och sålunda bidraga till en fullständigare och mångsidigare pröfning samt ett hastigare och rättigare afgörande af desamma, än om denna föredragning i stället anförtros åt Kammarrättens ledamöter, som med särskildt studium måste sätta sig in i dessa för dem förut mer eller mindre främmande detaljer. Jag vågar naturligtvis icke antaga, att Kammaren skall fästa något vidare afseende vid mina funderingar rörande denna sak; och jag ber därför att till stöd derföre få åberopa först och främst komiterades åsigt och vidare en auktoritet, som i denna fråga uttalat sig, och hvilkens uttalande jag funnit bland 1874 års riksdagsförhandlingar i fråga om förändrade bestämmelser angående de administrativa verkens domsrätt: jag menar nemligen Justitierådet Södergren, som sjelf varit kammarrättsråd och hvilken i Högsta Domstolens utlåtande oförbehållsamt uttalar, huru en person i hans ställning

varit till mods, då han skolat som kammarrättsråd behandla så speciella saker som de, hvilka förekomma i anmärkningsmålen. *Ang. ny löne-
stat för Kam-
marrätten.*

Han säger: "På grund af min egen erfarenhet under den tid af mera än fyra år jag tillbragt såsom tjenstgörande ledamot i Kammarrätten, kan jag med säkerhet påstå, att om någon skulle föreställa sig, att för den i allmänna domarevärf erfarne skulle, innan han förvärfvat längre vana vid göromålen hos Kammarrätten, med någorlunda säkerhet i allmänhet låta sig göra att, då han derstädes till föredragning och afgörande beredde anmärkningsmål, uppsöka den lagstiftning, som i den förekommande frågan vore att tillämpa, uppfatta denna lagstiftnings verkliga syftning, skåda den i sitt rätta sammanhang för mångskiftande andra ärender, taga kännedom af tillämpningen deraf i fordna dagar, utfinna säkra och konsekventa grunder för tillämpningen i de fall inom administrationen, som i lagstiftningen icke blifvit speciellt förutsedda och bestämda, — så befinner han sig i svår irring."

Han säger vidare: "Då jag, efter några års förvaltning af domarembetet i häradsrätter och i en hofrätt samt någon tids utöfning af advokatfiskalsembetet i Kammarrätten, der intog plats vid dombordet och afhörde föredragning af t. ex. anmärkningsmålen från Öfverrevisionsdepartementets militieräkenskapskontor, väcktes hos mig oro af svårigheten att göra mig någorlunda förtrogen med dessa ämnen; jag förvånades t. ex. att den ena dagen höra beslut föreslagna, hvilka jag tydligen fann i principen rakt motsatta hvad en föregående dag beslutits i alldeles lika fråga; men jag blef, på min erinran derom, tillfredsställd med den förklaring, att ärendet nu angick ett annat regementes aflöningsförhållanden, än hvarom förra dagen varit fråga, och att Kongl. bref från fordna dagar bestämde olika förhållanden i eljest lika saker.

Jag vill icke längre upptaga Kammarens tid med vidare uppläsande af hans yttrande, som fortgår i samma anda och riktning, jag antydt. För de deraf intresserade finnes detta yttrande bitogadt Kongl. Maj:ts proposition N:o 7 vid 1874 års riksdag.

Detta om denna sak. Jag ber nu att få beröra en annan sida af arbetssättet i Kammarrättens revisionsdepartement.

Hvar och en, som har haft något att göra med större revisionsarbeten, vet väl, att dertill hör en vidlyftig kollationering, och om sådant arbete skall ändamålsenligt utföras, måste man vara två derom. I Kammarrätten är så icke förhållandet. Den ansvarige revisorn skall sjelf utan biträde sköta denna kollationering bäst han kan och gitter. Följden är, att en samvetsgrann revisor går på med detta arbete så godt han kan, om också långsamt, och om han än derigenom måste göra intrång på den tid som, om revisorn är skicklig och duglig, bättre skulle kunna användas. Resonnerar han deremot bort sin skyldighet att företaga denna kollationering, som dock är nödvändig, så förringas naturligtvis i hög grad värdet af hans i så fall ofullständiga revisionsarbete. Jag har fått tillförlitlig upplysning derom, att det förhåller sig på det sättet med arbetet i Kammarrätten och vågar

Ang. ny löne-
stat för Kam-
marrätten.
(Forts.)

derpå grunda det påståendet, att statsverket icke hittills haft all den valuta af Kammarrättens granskning och dermed förenade kostnader, som det bort hafva, och om ändring i detta tillvägagående icke vidtages vid införande af den nya organisationen, så kommer värdet af revisionens arbete i detta hänseende hädanefter att blifva likadant som hittills.

Jag har nu sett, att det är fråga om att anställa amanuenser eller extra biträden i Kammarrätten och ser deri en utväg för vederbörande att få berörda egendomliga förhållande i arbetssättet ändradt. Jag får dock göra den erinran mot fördelningen af dessa biträden mellan revisionsafdelningen och kansliet, sådan som komiterade föreslagit den, nemligen 12 å revisionsafdelningen och 6 å kansliet, att revisionsafdelningen troligen behöfver ett större och kansliet deremot bör kunna nöja sig med ett något mindre antal, eftersom detta senare till sitt förfogande har dels notarier och dels äfven anslag till skrifbiträden.

Hvad löneregleringen angår ber jag endast få åberopa hufvudsakligast de af Herr Carl Ifvarsson, vid behandlingen inom denna Kammare af frågan om reglering af Kammarkollegium. anförda skäl, och yrkar jag derföre bifall till Utskottets förslag.

Herr Folke Andersson: Jag anhåller att få uttala min åsigt i den föreliggande frågan. Jag tror icke den nuvarande tidpunkten vara lämplig för löneförhöjningar. Jag vet icke, huru vi, såsom svenska folkets representanter, skola kunna stå till svars för våra kommittenter, om vi bevilja nya löneförhöjningar, då det skattdragande folket är nog hårdt tryckt förut af skattebördor.

Jag ber derföre att få instämma med en föregående talare. Herr Johan Andersson i Tenhult, och yrka afslag å Utskottets förslag.

Herr Liss Olof Larsson: Föreliggande förslag öfverensstämmer i alla delar med de regleringsförslag, som af innevarande Riksdag godkänts, och står äfven i full öfverensstämmelse med hvad föregående Riksdagar i liknande hänseenden antagit; och då jag är öfvertygad, att Andra Kammaren icke vill hämnas på Kammarrätten för de nu inträdda svåra ekonomiska förhållandena. så vill jag helt enkelt yrka bifall och hoppas, att Kammaren också skall bifalla Utskottets förslag.

Herr Danielsson: Med anledning af den siste talarens inledning till sitt yttrande, att detta Utskottets betänkande står i öfverensstämmelse med alla andra regleringsförslag, d. v. s. att det står i öfverensstämmelse med de oegentligheter, för att icke säga mera, Kammaren förut begått vid fastställandet af lönerogleringar, och att man på den grund skulle fortfara på samma sätt äfven sedan de skäl, som talat för löneförhöjningen, bortfallit, begärde jag ordet.

Egentliga skälet är väl ändock, att de herrar, som haft med saken att göra, icke vilja erkänna, att de från början begått ett

fel; och för att dölja detta, vilja de att man äfven framgent skall hålla på och göra sig skyldig till samma fel.

Det finnes icke ringaste skäl som talar för, att man nu skall på ordinarie stat fastläsa ett anslag till ökadtt belopp af öfver 43,000 kronor i de tider som nu äro, och då lifsförnödenheterna icke kunna förnekas hafva fallit betydligt i pris.

Jag tror regleringen för detta verk med fullt skäl skulle kunna begränsas inom det gamla området, och anser, att tjenstemännens löneanspråk ändock skulle blifva fullt tillgodosedda.

Då jag icke tror att det just kan tjena mycket till, vill jag nu icke längre upptaga Kammarens tid, men har likväl icke ansett mig kunna underlåta att protestera mot fortgåendet på en så skadlig väg, som man börjat, och yrkar derföre afslag å Utskottets hemställan; och jag får på förhand tillkännagifva, att jag kommer att begära votering, om så behöfves, för att se, om det verkligen finnes någon inom Kammaren mera än jag, som hyser betänkligheter emot och anser Utskottets förslag i hög grad oklokt.

Herr J. Jonasson i Gullaboås: Då icke mer än en enda reservant låtit anteckna sig emot Stats-Utskottets här föreliggande betänkande, hyser jag visst icke någon förhoppning om att deri nu skall ske någon förändring, men jag har likväl ansett mig icke kunna underlåta att till protokollet anteckna min tanke i saken och anhåller på denna grund få förena mig med den ende reservanten och yrka afslag å Utskottets hemställan.

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de gjorda yrkandena, gaf Herr Talmannen propositioner så väl på bifall till Utskottets hemställan som ock på afslag derå; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering blef begärd samt anställdes, enligt en nu uppsatt, så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i mom. a af utlåtandet N:o 42, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan.

Vid röstsedlarnes sammanräkning befans, att 103 ledamöter röstat ja mot 69, som röstat nej; varande alltså Utskottets hemställan bifallen.

Mom. b.

Bifölls.

Om öfverlemnande till museibiblioteket i Göteborg af en del af Konung Carl XV:s boksamling.

§ 6.

Förekom till afgörande Stats-Utskottets utlåtande N:o 44, i anledning af väckt motion om öfverlemnande till museibiblioteket i Göteborg af en del utaf Konung Carl XV:s enskilda, af staten inköpta boksamling.

Uti berörda motion, afgifven inom Andra Kammaren af Herr S. *Wieselgren* (motionen N:o 38), var föreslaget, att den återstod som förefunnes af ofvan omförmälda boksamling, sedan, jemlikt 1873 års Riksdags beslut, i främsta rummet Kongl. Biblioteket och derefter Vetenskapsakademien samt Universiteten i Upsala och Lund tillgodogjort sig hvad för dem vore behöfligt af samma boksamling, måtte varda till museibiblioteket i Göteborg såsom gifva öfverlemnad.

Utskottet hade, i anledning af detta förslag, gjort följande hemställan:

“att Herr S. *Wieselgrens* omförmälda motion må af Riksdagen på det sätt bifallas, att Riksdagen må medgifva, det den af 1873 års Riksdag Vetenskapsakademien samt Universiteten i Upsala och Lund tillförsäkrade rätt att af den för Kongl. Biblioteket icke erforderliga återstod utaf Konung Carl XV:s af staten inlösta boksamling uttaga för dem behöfliga böcker må utsträckas jemväl till museibiblioteket i Göteborg; börande med den derefter uppkommande rest förfaras i enlighet med Riksdagens i afseende å berörda boksamling förut fattade beslut.“

Efter föredragning häraf lemnades ordet på begäran till

Herr *Lasse Jönsson*, som anförde: Jag anser mig böra yrka afslag å det nu föredragna betänkandet. Frågan kan visserligen anses vara af mindre vigt, men ett bifall till förslaget skulle dock blifva ett farligt prejudikat för framtiden, emedan det nu vore första gången, som Riksdagen skulle besluta att till ett enskildt museum bortskänka böcker, som äro för statsmedel inköpta. Detta förslag innebär nemligen en ändring af 1873 års Riksdags beslut, hvarigenom bestämdes, att de böcker, som blefve öfver, sedan vissa samlingar blifvit tillgodosedda, skulle antingen förvaras på Drottningholm eller också på offentlig auktion försäljas.

Dertill kommer äfven ett annat skäl till afslag. Göteborgs musei styrelse inkom nemligen förlidet år till Kongl. Maj:t med en underdånig anhållan af samma innehåll, som motionärens nu framlagda förslag, att nemligen dessa böcker måtte lemnas till museibiblioteket i Göteborg. När Kongl. Maj:t nu har funnit för godt att, efter myndigheternas hörande, afslå denna framställning, och detta skedde så nyligen som den 29 November 1878, så anser jag det icke vara rätt tillständigt, att Riksdagen endast fem månader derefter skulle bifalla, hvad Kongl. Maj:t sålunda ansett

sig icke kunna bevilja, och detta på grund af enskild motionärs framställning. På grund häraf anser jag, att denna motion icke bör af Kammaren bifallas, hvarföre jag anhåller om afslag derå.

Om öfverlemnande till museibiblioteket i Göteborg af en del af Kongung Carl XV:s boksamling.
(Forts.)

Herr Wieselgren: Jag ber att mot den siste talaren få anmärka, att skälet, hvarför Kongl. Maj:t afslog den af museistyrelsen framställda begäran, var, att Kongl. Maj:t då icke kunde göra annat, enär nemligen Riksdagen vid sitt beslut om inköpet fästade det vilkor, att resten af ifrågavarande boksamling skulle fördelas mellan Vetenskapsakademien och Universiteten i Upsala och Lund. Då Kongl. Maj:t icke kunde disponera öfver denna återstod i strid med Riksdagens beslut, fans för Kongl. Maj:t ingenting annat att göra än att afslå museistyrelsens begäran, ehuru jag tror mig veta, att Kongl. Maj:t i annat fall visst icke skulle haft något emot att bifalla densamma. Och jag tror för visso, att Andra Kammaren icke skall ingå på den siste talarens yrkande. Jag är öfvertygad, att Kammaren skall visa sig uppskatta det mycket större gagn, som dessa böcker skulle kunna göra genom att från de lärar på Drottningholm, deri de förvaras, förflyttas till biblioteket i rikets andra stad, der hundratals menniskor hvarje år inställa sig för att låna böcker och tillgodogöra sig deras innehåll. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Lasse Jönsson: Jag ber att få erinra derom, att jag, då jag förra gången hade ordet, såsom skäl för mitt yrkande om afslag å Utskottets hemställan anförde, att ett bifall till densamma skulle innebära ett vådligt prejudikat, som kunde få ganska betänkliga följder för framtiden. Ty det kan icke vara riktigt, att Riksdagen endast på en enskild motionärs framställning bortskänker en del af sina samlingar till enskilda samhällen, och detta utan att Riksdagen är i tillfälle att det ringaste pröfva, huruvida ett sådant förfarande är lämpligt. Detta kan hafva till följd att äfven andra städer, som hafva museer eller bibliotek, kunna anse sig hafva samma rättighet. Dylika frågor böra i första hand utgöra föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, dervid han eger att infordra från vederbörande myndighet de upplysningar, som för frågornas behöfliga utredning kunna vara af nöden. Denna princip har alltid förut följts af Utskottet, och det förefaller mig dertill så mycket besynnerligare att Utskottet nu lemnat sitt bifall till motionen, oafsedt den märkliga omständighet, att Kongl. Maj:t så nyligen som för endast fem månader sedan förklarat sig icke kunna tillstyrka saken. Det är således, som sagdt, ett ganska farligt prejudikat, som Riksdagen genom att bifalla Utskottets förslag kan komma att gifva, och det är på grund deraf, som jag vidhåller mitt yrkande om afslag å detsamma.

Herr O. B. Olsson: Jag kan icke dela den siste talarens åsigt, att ett bifall till Utskottets förslag skulle utgöra ett farligt prejudikat. Tvärtom tror jag att dessa böcker skulle, om de användas på det af Utskottet föreslagna sätt, göra vida större nytta,

Om öfverlemnande till museibiblioteket i Göteborg af en del af Konung Carl XV:s boksamling. (Forts.)

än om de fortfarande förvaras uti lärar, som de hittills gjort, eller på Drottningholm. Staten behöfver dem nemligen icke för sina samlingar, emedan dessa från det ifrågavarande bokförrådet hemtat hvad som befunnits vara lämpligt. Då nu Göteborgs samhälle med stora uppoffringar förskaffat sig ett bibliotek af omkring 30,000 volymer, vore det väl icke för mycket, om staten riktade detsamma med en samling böcker, hvaraf den icke är i behof.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Clairfelt: I likhet med min länskamrat får äfven jag yrka bifall till Utskottets förslag.

Jag kan icke, såsom den förste ärade talaren påpekat, finna någon våda i att frångå det beslut Riksdagen redan fattat i denna fråga. Ty om dessa böcker fortfarande skola förvaras å Drottningholm, lära de föga komma att gagna allmänheten, enär sannolikt ingen begifver sig ditut för att tillgodogöra sig deras innehåll, och om de skola försäljas för statens räkning, komma de antagligen icke att betalas med mer än makulaturvärdet. Att afslå Utskottets förslag vore ett dåligt sätt af Riksdagen att använda ett värdefullt minne af en framfaren Konung, och då biblioteket i Göteborg gjort sig väl förtjent af statens uppmuntran, kan jag icke annat än yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Lasse Jönsson: Jag vill endast erinra den näst föregående talaren derom, att dessa böcker, hvarom här är fråga, icke genom gåfva kommit i statens ego, utan att de för 30,000 kronor inköpts för statens räkning från Konung Carl XV:s efterlemnade enskilda boksamling.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits i öfverensstämmelse med de yrkanden, som blifvit framställda, biföll Kammaran Utskottets hemställan.

§ 7.

Ang. lag om inteckning i jernväg.

Föredrogs Lag-Utskottets utlåtande N:o 28, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till lag om inteckning i jernväg och i sammanhang dermed erforderliga författningar.

Beträffande sättet för detta ärendes föredragning yttrade:

Herr Thomasson: I afseende å föredragningssättet skall jag be att få hos Herr Talmannen ankälla om proposition derå. Att med antagandet af de uti förslaget förekommande rubrikerna och ingressen må anstå till dess förslaget i öfrigt blifvit genomgånet, samt att detta må ske paragrafvis, dock på det sätt, att vid behandlingen af första paragrafen diskussionen må röra sig om förslaget i dess helhet.

Kammaran biföll hvad Herr Thomasson sålunda föreslagit;

och skedde alltså, i enlighet dermed, först uppläsning af 1 § i det af Utskottet under *litt. a* framlagda förslag till lag om *inteckning i jernväg*; lydande nämnde paragraf sålunda:

*Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)*

“Egare till jernväg, för hvars anläggning Konungen medgifvit rätt till förvärfvande af erforderlig mark enligt gällande författningar om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, må, der han vill att jernvägen skall utgöra pant för fordran, låta fordran intecknas i den ordning nedan stadgas“.

Enligt anteckning å utlåtandet voro reservationer mot det samma inom Utskottet anmälda dels af Herr *von Gegerfelt*, med hvilken Herrar *Samzelius* och *Magnus Jonsson* instämt, dels af Herr *Sundell*, dels ock af Herr *Lindgren*, hvilken sistnämnde för sin del tillstyrkt, att Riksdagen måtte uti underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta genom den komité, som uppgjort förevarande förslag, eller andra skicklige män, utarbета nytt förslag i ämnet hufvudsakligen i den rigtning, som Justitierådet *Almqvist* angifvit i det af honom, under ärendets behandling i Högsta Domstolen, framlagda utkast till förordning om särskilda föreskrifter angående lagfart och inteckning af jernväg.

Sedan ofvan intagna paragraf blifvit uppläst, begärdes ordet af:

Herr Statsrådet *Vult von Steyern*, som anförde: Den offentliga diskussion, som hittills egt rum i denna fråga, har hufvudsakligen omfattat tvenne punkter, den ena om lagstiftningen rörande säkerhet i jernvägar skall byggas på panträtts- eller förmånsrättsprincipen, och den andra om i förra fallet eller, derest intekningsförfarandet skall väljas, några väsentliga förenklingar kunna åstadkommas i de af Kongl. Maj:t föreslagna stadganden i ämnet, hufvudsakligen i den rigtning, som är angifven uti en af de vid Utskottets betänkande fogade reservationer.

Då Riksdagen för omkring ett år sedan ingick till Kongl. Maj:t med begäran, att Kongl. Maj:t måtte låta utarbета och, *så snart ske kunde*, för Riksdagen framlägga förslag till lag om säkerhet i jernvägar, hade Riksdagen redan afslagit åtskilliga förslag till frågans lösning, baserade på förmånsrättsprincipen. Det skulle då åtminstone icke hafva befrämjat den af Riksdagen särskildt önskade skyndsamheten, om Kongl. Maj:t hade låtit utarbета ett nytt förslag på just den grund, som Riksdagen förkastat och för hvilken Riksdagen efter endast ett års förlopp icke kunde anses hysa några synnerligen ökade sympatier. Kongl. Maj:t har derföre redan i denna omständighet funnit en yttre anledning att företrädesvis välja den andra af de utvägar, som kunna leda till det önskade målet, eller intekningsförfarandet.

Men sedan valet sålunda en gång skett till förmån för intekningsförfarandet, har Kongl. Maj:t icke tvekat att i fråga om inteckning i jernväg föreslå tillämpning, så vidt sig göra låter, af samma stadganden, som för inteckning i allmänhet äro gällande.

Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)

Det första allmänna vilkoret för att inteckning skall kunna meddelas är, att lagfart vunnits å den jord, hvori inteckningen sökes. Genom 1875 års lagtartsförordning är föreskrifvet, att jord, som förvärfvats genom expropriation, skall lagfaras vid den domstol, inom hvars domvärjo jorden är belägen, och i denna bestämelse, hvilken äfven gäller jord, som för en jernvägs behof blifvit exproprierad, har ingen ändring gjorts genom det nu föreliggande förslaget. Lagfarters öfverflyttning till en hela jernvägen gemensam domstol har ej ansetts erforderlig för vinnande af det ändamål, hvarom nu är fråga, och skulle möjligen komma att medföra åtskilliga olägenheter. Dels vore det väl mindre lämpligt, att den för jernvägen erforderliga mark komme att helt och hållet afföras ur fastighetsböckerna inom det tingslag, der jorden vore belägen. Dels finnas i jord, som tillhör jernvägar, äldre inteckningar för nyttjanderätt och servituter, hvilka inteckningar i allmänhet kunna qvarstå, då de icke komma i någon egentlig kollision med dem, som kunna beviljas för jernvägsbolagets skulder, men hvilka inteckningar måste till stort besvär för inteckningshafvarne öfverflyttas till den gemensamma inteckningsdomstolen, om lagfarten förlades dit. Det vore ju temligen olämpligt, om t. ex. en fråga om inteckning för nyttjanderätt till upplagsplats vid en jernvägsstation i Dalarne skulle handläggas vid rådstufvurätten i Stockholm eller Göteborg. Man har derföre i fråga om lagfarten af jernvägens jord ansett lämpligast att bibehålla det för lagfart i allmänhet gällande stadgandet, att den skall ske vid den domstol, inom hvars domvärjo jorden är belägen. Sedan väl den första lagfarten en gång skett, torde de lagfarter, som vid blifvande öfverlåtelse af jernvägen till annan egare erfordras, kunna försiggå lätt nog, enär Kongl. Maj:t är betänkt på att, om detta förslag af Riksdagen antages, i administrativ väg meddela föreskrift derom, att all inom samma tingslag eller stad belägen jord, som blifvit i lagfartsprotokollet antecknad såsom tillhörande en jernvägs område, skall öfverföras till ett särskildt upplägg för jernvägen, hvarefter denna jord kan i ett sammanhang lagfaras.

Deremot, då inteckning alltid måste afse jernvägen i dess helhet, har det ansetts nödvändigt att vidtaga den förändring i de för inteckning i allmänhet gällande stadganden, att frågor angående inteckning i jernväg skola handläggas af en för hela jernvägen af Kongl. Maj:t förordnad gemensam domstol; och af samma anledning har äfven föreskrifvits, att samtliga i den till jernvägens upplåtna jord tilläfvventyrs förut befintliga inteckningar för fördran skola dödas, innan inteckning i jernvägsanläggningen får ske, enär desamma eljest skulle kunna leda dertill, att de sålunda intecknade delarne af jernvägen särskildt försåldes. I öfverensstämmelse härmed har man nu föreskrifvit i 3 §: att "förr än inteckning må beviljas, skall den jord, som till jernvägen hör, så ock gäldenärens eganderätt till jernvägen inskrifvas hos den domstol, som enligt 2 § blifvit af Konungen förordnad", samt i 4 § att "jernvägssegare, som vill för jernvägens intecknande vinna inskrifning, hvarom i 3 § sägs, åligger att till hvarje rätt, under

hvilken någon del af jernvägens område lyder, ingifva af landtmätare bestyrkt uppgift å den till jernvägen hörande jord, som inom rättens domvärjo är belägen, samt å de tomter, hemman eller lägenheter, från hvilka denna jord är afskild eller hvilka deri ingå, så ock dels styrka sin eganderätt till jorden så, som för beviljande af inteckning i annan fast egendom erfordras, dels visa att jorden är fri från inteckning för fordran, att ansökan om sådan inteckning icke är på pröfning beroende och, derest jord blifvit genom köp förvärfvad, *derjemte*, att tiden för inteckning deri af ogulden köpeskilling tilländagått, *äfvensom*, derest jorden *förvärfvats i öfverensstämmelse med gällande författningar om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, att lösen derför blifvit i stadgas ordning utgifven.* Detta sista är ett tillägg, gjordt af Lag-Utskottet, i syfte att bereda de förre egarne af jorden säkerhet för utbekommande af löseskillingen, och deremot torde — i förbigående sagdt — icke vara något att anmärka. Vidare stadgas i fortsättningen af 4 §: "finner rätten hvad sålunda blifvit föreskrifvet vara fullgjordt, ege rätten, der ej talan, hvarom 13 § i förordningen den 16 Juni 1875 angående inteckning i fast egendom förmåler, blifvit instämd eller lagfart samma dag af annan sökes, förklara att inskrifning må sökas vid den i 2 § omförmälda rätt samt i lagfartsprotokollet anteckna, att jorden tillhör jernvägens område; och varde i lagfarts- eller fastighetsboken anmärkt att sådan anteckning skett." Sedan dylik anteckning gjorts i fråga om all till jernvägen hörande jord, kan inskrifning af eganderätten äfvensom inteckning ske vid den gemensamma inteckningsdomstolen.

*Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)*

I stället för dessa stadganden har nu af en reservant inom Utskottet förordats ett förslag, som ursprungligen blifvit framställt af en ledamot af Högsta Domstolen och finnes intaget i domstolens öfver detta ärende förda protokoll. Man har påstått, att detta senare förslag skulle leda till besparing i tid, besparing i besvär och besparing i kostnader för jernvägsbolagen. Det torde då vara skäl att tillse, huruvida dessa utlofvade fördelar genom förslaget antagande verkligen stå att vinna.

Det är en känd sak, att expropriation af all den mark, som för en jernvägsanläggning erfordras, i allmänhet icke sker på en gång vid företagets början, utan endast så småningom, allt efter som byggnadsarbetet fortskrider, så att de sista expropriationerna vanligen icke afslutas, förrän hela jernvägsanläggningen är färdig, understundom till och med ännu senare. Skälet härtill är, att man icke genast vid företagets början vill definitivt och i detalj bestämma jernvägens sträckning och läget för de särskilda stationerna, utan önskar låta detta bero af förhållanden, som under byggnadstiden kunna utveckla sig. En omtänksam jernvägsstyrelse, som vill, så fort ske kan, bereda sig tillfälle att anteckna sin jernväg, kan derföre, enligt Kongl. Maj:ts förslag, tillvägagå på följande sätt. Så snart alla expropriationer inom ett tingslag, der jernvägen har mark, blifvit fullgjorda, vänder sig styrelsen till domstolen med begäran om lagfart, som då under vanliga för-

Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)

hållanden genast kan meddelas. Samtidigt dermed sökes hos domaren dödande af möjligen befintliga äldre inteckningar. Hvad dessa beträffar, skulle styrelsen handla försigtigt, om den icke förvärfvade jord på annat sätt än genom expropriation, ty tvister med äldre inteckningshafvare skulle då lättast undvikas. Expropriationssumman skall nemligen för deras och för egarens räkning insättas hos Konungens befallningshafvande, och om densamma kan visserligen tvist uppstå emellan inteckningshafvarne och öfrige, som göra anspråk på ersättning, men denna tvist behöfver då icke hafva inflytande på inteckningsärendets gång. Domaren utfärdar emellertid, så snart han mottagit nyss nämnda ansökning, stämning på de inteckningshafvare, som icke, eller endast till någon del, fått sina fordringar ur lösesumman guldna, och sedan omkring en månad förflutit efter det stämningen sista gången i tidningarne kungjordes, kan rätten antagligen förordna om inteckningarnes dödande och meddela det förklarande, som enligt förslagets § 4 erfordras, att hinder icke möter för inskrifning i inteckningsdomstolens fastighetsbok af all den jord, som inom tingslaget tillhör jernvägen. Sålunda är proceduren inom detta tingslag färdig och den fortgår sedermera inom de öfriga, allt efter som jernvägsbyggandet och expropriationerna framskrida. Kort efter den sista expropriationen böra under sådana förhållanden förklaranden af nyss nämnda innehåll vara inhemtade från alla domstolar, under hvilka jernvägens jord lyder. Med dessa förklaranden vänder sig styrelsen till inteckningsdomstolen och begär inskrifning och inteckning, som då utan vidare omständigheter bör kunna meddelas. På detta sätt har bolaget vunnit inteckning omedelbart efter det jernvägens mark genom den sista expropriationens verkställande blifvit definitivt bestämd. Snabbare resultat kan man icke vänta genom någon annan procedur, ty att inteckning skulle kunna beviljas, innan jorden till sitt läge blifvit bestämd, lär väl icke rimligtvis kunna sättas i fråga.

Ser man nu till, hur det skulle gå efter reservantens förslag, finner man, att, enligt detsamma, lagfart icke skulle meddelas vid de särskilda domstolarne, utan på en gång vid en gemensam domstol för hela jernvägen. Det heter nemligen i fjerde paragrafen af detta förslag: "när lagfart å jernväg första gången sökes, ingifver sökanden af landtmätare upprättad, utaf Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader eller af styrelsens distrikthef granskad och till rättigheten vitsordad karta med beskrifning öfver jernvägens område till alla dess delar." Således får ej någon åtgärd för intecknings vinnande företagas, förrän all jernvägens mark är förvärfvad och på karta lagd, det vill säga ungefär vid den tid, då inteckning efter Kongl. Maj:ts förslag redan kunde vara vunnit. Vidare heter det i samma paragraf: "och utfärde Rådstufvurätten genast offentlig stämning å alla dem, som förmena sig hafva anspråk på egande-, pant-, nyttjande- eller servitutsrätt till jord, hörande till jernvägens område, att sist före klockan tolf å viss dag näst efter ett år hos Rådstufvurätten skriftligen anmäla sina anspråk." Sålunda skulle ytterligare ett

helt år gå förbi, under hvilket ingen åtgärd kunde vidtagas för
 inteckningsärendets påskyndande. Om nu under detta år inga an-
 språk anmälas af panträtts- och eganderätts-innehafvarne, kan
 lagfart och inteckning ske, således i bästa fall ungefär ett år efter
 den tid, då inteckning, enligt Kongl. Maj:ts förslag, kunnat med-
 delas, men antagligen komma sådana anspråk att framställas, ty
 bolaget skulle icke behöfva vid stämningens utfärdande *styrka* utan
 endast *uppgiwa* sin åtkomst till jorden. I detta fall komme in-
 teckningens beviljande att ytterligare någon tid fördröjas. Man
 torde således finna, att någon tidsvinst icke kan påräknas genom
 reservantens förslag.

*Ang. lag om
 inteckning i
 jernväg.
 (Forts.)*

Deremot måste man medgifva, att åtskilligt besvär skulle be-
 sparas jernvägsbolagen. Det är onekligen mycket beqvämt att,
 sedan man förvärfvat sin jord, endast utverka sig en ediktal-
 stämning och sedan helt lugnt afvakta den tidpunkt, då rätts-
 egarne sjelfva anmäla sina anspråk eller rättare försumma att an-
 mäla dem, ty den egentliga fördelen af förslaget för jernvägs-
 bolaget skulle väl bestå deri, att så många rättsegare som möjligt
 försute stämningstiden och derigenom förlorade sina rättigheter
 till förmån för bolaget. Emellertid söker man i lagstiftningen, så
 vidt möjligt, undvika att på sådant sätt afskära andras rättighe-
 ter, och särdeles har man låtit sig angeläget vara, att pant- och
 eganderätt icke skulle kunna gå förlorade annorlunda än med
 rättsinnehafvarens vett och vilja samt på sätt som i lagen om-
 ständligt beskrifves. Nu skulle sådana rättigheter dessutom kunna
 gå förlorade genom försummande af denna ediktalstämning. Det
 är lätt att finna, huru förtroendet till inteckningssäkerhet skulle
 rubbas, om inteckningshafvaren nödgades allt som oftast se efter
 i allmänna tidningarne, om han icke möjligen kunde behöfva be-
 vaka sin rätt mot ett jernvägsbolag, som inköpt hemmanet på an-
 nat sätt än genom expropriation. Men ännu värre faror skulle
 hota eganderätten: Anmäler sig ingen under stämningstiden, skulle
 jernvägsbolaget kunna få lagfart på jord, till hvilken det icke
 styrkt sin åtkomst. Såsom jag nyss nämnde, erfordras icke att
 styrka, blott att uppgiwa densamma, och domstolen behöfver icke
 ingå i pröfning, huruvida åtkomsten är riktig eller icke. Ediktal-
 stämningen skulle således grundlägga ett laga fång, hvilket icke
 kan öfverensstämma med god rättsordning. Sådan stämning bör
 derföre endast i nödfall medgifvas, och Kongl. Maj:t har ock före-
 slagit den endast för redan anlagda jernvägar, för hvilka det el-
 jest vore omöjligt att styrka sig hafva förvärfvat sitt område och
 hafva det gravationsfritt.

I fråga om det besvär, som skulle förorsakas genom det af
 Kongl. Maj:t föreslagna inteckningsförfarandet, vill jag ytterligare
 endast anmärka, att detta besvär komme att åligga jernvägsbola-
 get och icke eller åtminstone i ringa grad obligationsinnehafvarne.
 Inteckning i jernvägen till säkerhet för obligationslån, som hädan-
 efter upptagas, skall sökas af bolaget; och obligationsinnehafvarne
 hafva icke något annat att göra än att taga emot obligationerna,
 fullt färdiga och försedda med domstolens bevis om den medde-

Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)

lade inteckningen. För redan upptagna obligationslån åligger det visserligen obligationsinnehafvare att sjelf söka inteckning; men härvid gäller att, om än inteckning sökes för blott en af obligationerna, inteckningen dock skall beviljas till säkerhet för hela obligationslånet. Allt hvad de öfrige obligationsinnehafvarne behöfva iakttaga är att, om de vilja hafva sina obligationer försedda med domstolens bevis om inteckningen, uppvisa dem inför domstolen. Men denna påskrift är ingalunda nödvändig för åtnjutande af de med inteckningen afsedda förmåner.

Vidkommande åter de med inteckningsförfarandet förenade kostnader ber jag att få upplysa, att om detta lagförslag antoges af Riksdagen, kommer att i sammanhang dermed utfärdas en administrativ författning i syfte, bland annat, att så mycket som möjligt nedsätta dessa kostnader för jernvägsbolagen. Särskildt må i sådant afseende nämnas, att, enligt denna författning, hvarje för intecknings vinnande erforderlig handling, som af domstol eller domare utfärdas, skall, så vidt ansökningen dertill gifver anledning, omfatta all inom tingslaget belägen, jernvägen tillhörig jord. på det att bolaget icke må behöfva lösa särskildt bevis angående hvarje särskildt, af bolaget exproprieradt jordområde.

Slutligen ber jag att, såsom en ytterligare brist i det ofta nämnda förslaget, få anmärka, att det saknar den i Kongl. Maj:ts förslag meddelade föreskrift om förmånsrätt för lån, som bolaget upptager under byggnadstiden, då det vanligen är i största behof att anlita sin kredit. De paragrafer i Kongl. Maj:ts förslag, som innehålla bestämmelser härom, äro ur det andra förslaget uteslutna; och såsom skäl härför anföres, "att till följd af ediktalstämningen säkerligen en kortare tid än eljest blefve erforderlig för eganderättsfrågornas reglering"; hvarföre någon ersättning för inteckningssäkerheten under denna tid icke ansetts af nöden.

Såsom jag hoppas hafva visat, skulle eganderättsfrågornas reglering draga längre ut på tiden, enligt reservantens förslag, hvadan ifrågavarande stadgande om förmånsrätt är mera behöfligt i detta förslag än i Kongl. Maj:ts.

Herr C. A. Larsson: Jag har icke mer än en anmärkning emot det föreliggande förslaget, nemligen att det är en olycka för jernvägsbolagen. Hafva de förut haft liten kredit, skulle de nu få ännu mindre. Det kommer att gå på det sättet, att en och annan hölle sig framme och toge full liqvid för sin fordran, och sedan finge öfrige borgenärer icke ett öre af de penningar, som de försträckt bolaget. Och som jag icke vill vara med om en lag, som kan hafva dylika följder i släptåg, yrkar jag afslag å hela förslaget. Jag tror icke, att en sådan lag är behöflig och skulle blifva till nytta för jernvägsbolagen. De hafva naturligtvis bättre kredit, om deras fordringsegare hafva förhoppning om att kunna få ut åtminstone *något* af sina fordringar. Men få en del af dem icke ett öre, under det inteckningshafvarne taga alltihop, stärker sådant icke krediten.

Dessutom är denna lag så vidlyftig och invecklad, att hvar

och en, som skall inlåta sig i affärsförhållanden med jernvägsbolag, behöfver anlita en ganska god tid af sin uppfostran för att så sätta sig in i lagen, att han icke blifver lurad. Kostnaderna äro redan ganska stora och skulle nu komma att ytterligare ökas, om en hel jernväg skulle intecknas. Jag yrkar afslag på hvarenda punkt.

*Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts).*

Herr Adlercreutz: Allt ifrån det frågan om en lag rörande inteckning i jernväg började att inom Riksdagen agiteras har jag, denna gång liktänkande med den näst föregående talaren, varit af den öfvertygelsen, att en så beskaffad lag med afseende å våra svenska jernvägsförhållanden icke är af behöfvet påkallad, lika litet som den skulle medföra någon nytta, vare sig för anläggare af en jernväg eller för egare af en jernväg eller för någon, som hos ett jernvägsbolag har fordran. Jag kan icke förstå, att reda och rättvisa skulle såsom man afsett genom en sådan lag i någon mån vinnas. Vid inträffande fall af obestånd och konkurs synes mig denna reda alltid böra blifva större, ju mer likställighet förefinnes mellan fordrings-egarne i fråga om deras rätt. Och hvad rättvisan beträffar, bör man icke lemna ur sigte, att i samma mån, som man gifver åtskilliga fordringsegare företrädesrätt för sina fordringar, sätter man de öfrige i en betydligt försämrad ställning. Och hvilka äro då de, som sålunda komma i en försämrad ställning? Om de förslag, som innehållas uti det nu till sin första punkt föredragna betänkandet samt det näst derefter följande antagas, skulle t. ex. förmånsrätt komma att ega rum för fordran, som ett jernvägsbolag egde hos ett annat på obestånd kommet jernvägsbolag till följd deraf att de med hvarannan stode i samtrafik under det att sådan företrädesrätt icke skulle för likartad fordran tillkomma ett ångbåtsbolag, som också stode i samtrafik med samma på obestånd komna bolag. Detta ångbåtsbolag finge sålunda åse, huru jernvägsbolaget med företrädesrätt finge ut sin fordran, hvaremot ångbåtsbolaget ginge miste om likvid för sin. Ett annat slags fordringar äro de, som utgöra ersättning för liden skada. Med afseende på dem är ställningen sådan, att fordringsegaren icke genom något aftal kommit i besittning af sin fordran, utan att den samma uppstått derigenom, att fordringsegaren genom jernvägsrörelsen lidit en oförvållad förlust. Jag kan icke säga, att *rättvisan* fordrar, att den, som oförskylt lider en skada, skall utfå sin ersättningsfordran med sämre rätt än den, som genom sitt lemnade lån föranledt, att denna alltid i viss mån farliga rörelse kommit till stånd. Ett ytterligare slag af fordringar äro sådana, som uppkomma till följd deraf, att ett jernvägsbolag antingen icke med de först upplånta medlen kunnat fullborda jernvägsbyggnaden eller, sedan densamma fullbordats, kommit i behof af lån för anskaffande af ny materiel, eller för att ersätta upprutnade syllar och förslitna rails med nya sådana. Om då jernvägsbolaget lyckats få en försträckning, genom hvilken banan sättes i trafikabelt skick, och bolaget dy-medelst blifver i tillfälle att skaffa sig inkomster, så kan jag icke finna det vara öfverensstämmande med *rättvisans* kraf, att de, som

Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)

bidragit till detta senare måls vinnande, skola för den fordran de sålunda ega hos bolaget hafva sämre rätt än de, som föranlett jernvägsföretagets påbörjande. Slutligen förekomma bland fordringar, som genom lagförslagen icke blifvit tillgodosedda, böter, men dessa hafva redan enligt nu gällande lagstiftning, såsom sig bör, sämsta rätt.

För det berättigade i hvad jag framhållit, rörande en del fordringars försämrade ställning, hemtar jag ett stöd, dels från den motion, som vid sistlidet års riksdag väcktes i ämnet, der företrädesrätt för en grupp af dessa fordringar föreslogs, dels från den österrikiska lagen i ämnet, hviiken i öfrigt tyckes hafva utgjort ett mönster för nu förevarande förslag.

Då jag således för min del icke kan godkänna ändamålet med sjelfva lagen, så torde deraf äfven vara klart, att jag icke heller gerna kan se, att på lagstiftningen inympas de många nya principer och apparater, som förslaget innebär. Icke heller vill jag med min röst medverka till de ganska stora besvär och kostnader, som beträffande redan till stånd komna jernvägsbyggnader erfordras för att alla de fordringsegare, som nu ega oprioriterad likställighet, skola bringa sig upp till en prioriterad likställighet, hvartill de dock genom lagförslaget skulle blifva nödgade, utan att derigenom vinna någon emot kostnaden svarande nytta.

Under sådana förhållanden kan jag icke skänka min röst åt föreliggande förslag. Men jag anser mig dock pligtig, att, då åsigten om behofvet af en lag om inteckning i jernväg blifvit så att säga en trosartikel, och detta förslag, enligt min tanke är det bästa, som i den vägen sett dagen, samt detsamma af Kongl. Maj:t framlagts på grund af en Riksdagens skrifvelse, underordna min mening under den allmänna och framställer derföre icke något yrkande.

Herr Ekenman: I motsats till den siste ärade talaren har jag, som dirigerar ett jernvägsbolags angelägenheter dervid kommit till den erfarenhet, att det behof, hvilket det föreliggande förslaget afser att fylla, ovedersägligen är ganska stort. Men om jag således gerna önskar en lag om inteckning i jernväg, så är denna min önskan dock icke så liflig, att jag vill vara med om det föreliggande förslaget oförändradt.

Hvad särskildt § 1 beträffar, så anser jag icke nog, såsom der finnes bestämdt, att inteckning för penningefordran må ega rum, utan jag anser det äfven vara högst viktigt, att enahanda förmån kan förvärfvas på grund af nyttjanderättsaftal. Dessa aftal äro nemligen icke sådana småsaker, om jag så må säga, som man i allmänhet föreställer sig, och såsom exempel härpå kan jag åberopa att åtminstone två fall gifvas, då hel jernväg blifvit utarrenderad till annat bolag, och i det ena af dessa fall har nästan hela den betingade arrendesumman blifvit erlagd i förskott. Genom antagande af paragrafen, sådan den nu föreligger, skulle således en sådan arrendator erhålla vida sämre rätt, än han har förut.

Jag kan icke vara med om ett sådant lagstadgande, utan an- *Ang. lag om*
håller derföre om förslaget återremitterande i syfte, att inteckning i *inteckning i*
jernväg må beviljas jemväl till säkerhet för beståndet af *jernväg.*
nyttjanderätts aftal. *(Forts.)*

Grefve Sparre: Om jag också icke kan instämma med den ärade representanten från Malmö, angående behöfligheten af en lag om inteckning i jernväg, så instämmer jag dock med honom så till vida, att jag afstyrker antagandet af det förslag till en sådan lag, som för närvarande är föremål för Kammarens pröfning. Jag tror nemligen, att detta förslags antagande, långt ifrån att gagna, tvärtom skulle skada, att det skulle medföra sådant bråk, innan man kunde åstadkomma inteckning, att jernvägsbolagen skulle stanna i största förlägenhet, när deras fordringsegare påyrkade inteckningssäkerhet, såsom ett vilkor för, att fordringarne icke skulle uppsägas, och bolagen sålunda nödgades försöka åstadkomma inteckning, som, så vidt jag kan begripa, blefve omöjlig att erhålla.

Vid jemförelse mellan föreliggande förslag och det enkla, lättfattliga och lätt verkställbara förslag, som af en ledamot inom Högsta domstolen framlagts, har jag icke kunnat och kan ännu icke fatta, huru det varit möjligt, att Högsta Domstolens majoritet och Kongl. Maj:ts Regering kunnat lemna detta senare förslag obeaktadt, och att Lag-Utskottet, med förbigående af samma förslag, tillstyrkt Riksdagen att antaga Kongl. Maj:ts förslag.

Om jag nu skulle tillåta mig att i någon mån följa den ärade ledamot af Statsrådet, som här nyss hade ordet, så ber jag först och främst få nämna, att, fastän han yttrat, att Riksdagen redan ogillat idén om förmånsrätt, och att för den skull denna idé numera icke kunde upptagas, samma idé likväl blifvit framlagd i Kongl. Maj:ts förslag, ty förslaget handlar icke blott om inteckning, men äfven om förmånsrätt i jernväg och då, såsom jag redan nämnt, inteckning blir svår att åstadkomma, så blir frågan just om denna förmånsrätt, som den ärade Statsrådsledamoten sade oss icke vilja hafva, men hvilken torde blifva det enda, som fordringsegarne kunna vinna.

Hvad nu angår detaljerna af förslaget och dervid först, att en domstol skall behandla inteckningsärendet, under det många andra domstolar måste behandla i sammanhang dermed stående lagfartsfrågor, så torde hvar och en lätt inse, att ett sådant förslag är alldeles opraktiskt. Med lagfart och inteckning afses publicerandet af ett rättsförhållande för att göra det gällande mot tredje man, åstadkomma sakrätt. Pröfningen af inteckningsärendet beror på pröfvandet af eganderätten, ty jag kan icke bevilja inteckning, utan att gäldenärens eganderätt till den fastighet, hvaruti inteckning sökes, först blifvit styrkt. Men nu skulle, enligt föreliggande förslag, alla de särskilda domstolar, inom hvilkas distrikt jernvägen är belägen, pröfva eganderätten och innan inteckning kan meddelas, till en särskild improviserad inteckningsdomstol öfversända bevis om, att eganderätten blifvit behörigen styrkt. Till

Ang. lag om hvilket trassel, detta skulle leda, kan man lätt inse, då vi veta,
inteckning i huru olika olika domstolar kunna se en och samma sak. Och
jernväg. förr än *alla* domstolar, som hafva att pröfva eganderätten, för-
 (Forts.) klarat denna vara behörigen styrkt, kan inteckning i jernvägen icke beviljas. Jag anser derföre nödigt att alla hit hörande lagfartsfrågor behandlas vid en och samma domstol, ty de sammanhänga ovilkorligen med hvarandra, och det skulle föranleda till mycket bråk, om man skilde dem åt. Detta är också hvad ofvan nämnde ledamot af Högsta Domstolen föreslagit.

Den andra hufvudsakliga anmärkning, jag har emot förslaget, afser frågan om den domstol, som skall handlägga inteckningsärendet. Denna fråga har man här löst på det sätt, att Kongl. Maj:t för hvarje särskildt fall skulle ega att bestämma domstolen, som dermed skall taga befattning. En sådan bestämmelse tillkommer icke i något land regeringsmakten, och det är fullkomligt stridande emot sunda lagstiftningsprinciper att öfverlemna ett sådant bestämmande åt Regeringen. Att dömas af laga domstol har i Sverige i alla tider ansetts så viktigt, att man icke vill låta det bero på Regeringen att bestämma det forum, till hvilket jag har att vända mig. En följd af förslaget blefve, att, om jag vill inlåta mig i affärer med ett jernvägsbolag, och för sådant ändamål vill hafva reda på, om och i hvad mån den bolaget tillhöriga jernvägen blifvit hypotiserad, så vet jag icke, hvarthän jag för dessa upplysningars erhållande har att hänvända mig. Jag har här icke, såsom då jag vill hafva reda på, huru vida en jordbruks- eller annan fastighet är besvärad med inteckning, att helt enkelt vända mig till domstolen i den ort, inom hvilken fastigheten är belägen, utan här har jag att först taga reda på *hvilken* domstol Kongl. Maj:t behagat bestämma såsom den der skall handlägga inteckningsärenden af ifrågavarande beskaffenhet, och för att få reda på detta måste jag kanhända söka igenom författningssamlingen hela 20—30 åren tillbaka. Detta kan väl icke vara rimligt. Detta stadgande är således, enligt min öfvertygelse, alldeles principvidrigt och derjemte i praktiskt hänseende menligt.

Från statsrådsbanken är sagdt, att någon *tidsvinst* icke skulle kunna jernvägsbolagen beredas genom antagande af det förslag, som af en ledamot af Högsta Domstolen blifvit framställt, och hvilket jag tillåtit mig förorda. Men det är verkligen vid en jernvägsanläggning i allmänhet ingen brådska med att få anläggningen intecknad, ty om ett bolag icke har att föfoga öfver ens så pass mycket penningar, att det kan betala den jord, som för jernvägen erfordras, då är det sannerligen bäst att låta hela saken fara. Vi hafva ty värr haft mera än tillräckliga exempel på jernvägsbolag, som råkat i förlägenhet just derföre, att de icke från början haft att tillgå tillräckliga kapital; och nog böra de kunna anskaffa så mycket, att de kunna köpa erforderlig mark, utan att derför behöfva sätta sig i skuld. Jorden utgör nemligen, mine herrar, en så försvinnande liten del af hela jernvägsanläggningen, att den knappt är värd att talas om. Kostnaden för jordinköpen är derföre så ofantligt obetydlig — icke ens en fyra-

hundrededel — i jemförelse med de enorma kostnader en jernvägsanläggning i öfrigt kräver.

Den ledamot af Högsta Domstolen, hvars förslag jag tagit mig friheten förorda, har vidare föreslagit ediktalstämning, såsom ett enkelt sätt att lösa de svårigheter, hvarmed beredande af in-teckningssäkerhet i en jernvägsanläggning eljest alltid måste vara förenade. Häremot har från statsrådsbänken invändts, att det skulle vara vådligt att fastställa ett slikt stadgande, enär derigenom åt ediktalstämningen skulle gifvas kraft af laga fång. En jernvägsanläggning utgör alltid en epok i den landsort, der den är ämnad att framdragas, och, sannerligen, det är icke att befara, det någon egare till jord, hvaröfver jernvägen skall gå fram, underlåter att hafva sin uppmärksamhet fästad på de förhållanden, som med denna anläggning stå i något samband, eller att han försitter en ediktalstämning. Med den saken är der icke någon fara. Men äfven om någon enda skulle i det afseendet försumma sig, så har han sig sjelf att skylla, och jag anser icke heller att deri skulle ligga någon synnerlig våda. Slutligen blefve den förlust, som derigenom till äfventyrs skulle kunna tillskyndas någon enda jordegare, sannerligen så obetydlig, att den knappast förtjenar att tagas i betraktande. Det är nemligen för en och hvar bekant, att jorden i den trakt, der en jernväg går fram, stiger så oerhördt i värde, att den förlust en jordegare möjligen skulle kunna lida på den lilla remsa af jord, som han till jernvägsanläggningen nödgas afstå, rent af försvinner i jemförelse med det ökade värdet af den jord, han har kvar. Detta dock endast för det högst osannolika fall, att någon skulle försitta ediktalstämningen; men min öfvertygelse är, att något sådant fall aldrig kommer att inträffa, ty, såsom jag nyss nämnde, en jernvägsanläggning utgör i hvarje landsort en epok, och ingen försummar dervid att bevaka sin rätt. Jag har sjelf haft ganska mycket att skaffa med jernvägsanläggningar, och min erfarenhet har varit den, att herrar jordegare i allmänhet visat sig snarare för mycket än för litet vaksamma i bevakandet af sina rättigheter.

Hvad åter beträffar anmärkningen derom, att ett helt år skulle åtgå för ediktalstämningen, så har jag redan förklaradt, att jag alldeles icke anser det innebära någon våda, om en jernvägsanläggning icke genast vid dess första början kan intecknas; ty så mycket penningar bör bolaget hafva, att det åtminstone första året kan reda sig utan skuldsättning. Men då nu en sådan förkastelsedom öfver denna ediktalstämning från vissa håll uttalats, så skulle man näppeligen hafva föreställt sig, att denna så mycket klandrade utväg dock skulle af Kongl. Maj:t och Utskottet för vissa fall föreslås. Så är emellertid förhållandet. I 23 § heter det nemligen: "Vill aktiebolag, som enligt af Konungen fastställd bolagsordning är bildadt i ändamål att anlägga jernväg och hvilket förr än denna lag trädt i kraft förvärfvat någon del af jernvägens område i enlighet med gällande författningar om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, vinna inskrifning, som i 3 § sägs; och säger bolaget sig icke hafva för

*Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)*

Ang. lag om lösens eller köpeskilling för den till jernvägen hörande jord, men inteckning i ej kunna fullgöra hvad i 4 § 1 mom. stadgas såsom vilkor för anteckning i lagfartsprotokollet af jorden såsom hörande till jernvägens område, då ege bolaget erhålla offentlig stämning å möjligen varande rättsegare, på sätt nedan sägs". Sålunda blir då för dessa bolag ediktalstämning nödig; men om jag sålunda medger ediktalstämning för alla de bolag, som redan äro bildade och hafva påbörjat sin jernvägsanläggning, hvarför äro icke medgifva den äfven åt de bolag, som hädanefter kunna komma i fråga. Jag tror sannerligen icke, att man behöfver befara, att hädanefter allt för många jernvägsbolag skola uppstå, åtminstone så snart. Och har man kunnat använda denna så farlig ansedd ediktalstämning för de *många* bolag, som redan finnas, och af hvilka icke så få redan laborera med ganska intrasslade affärer. då anser jag, att man också kunnat medgifva den för de bolag, som hädanefter kunna komma att uppstå, och hvilka helt säkert skola blifva af ringa betydenhet i jemförelse med de redan nu befintliga.

Jag har hittills talat om de principer, hvarpå detta lagförslag är bygd, och framhållit hvad jag ansett dervid vara att anmärka. Dermed tror jag mig äfven hafva tillräckligt ådagalagt, att förslaget i dess nu varande skick är oantagligt, och att Kammaren sålunda nu gör bäst uti att antingen återremittera ärendet i syfte att få ett förslag i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den af en ledamot af Högsta Domstolen afgifna reservation. eller ock rent af afslå det föreliggande förslaget och afbida ett bättre. Jag tror, att den saken är så mycket mindre vådlig, som det i alla fall går så ofantligt lång tid åt, innan inteckning efter denna lag kan sättas i verket, till följd af alla de svårigheter, som skola uppstå derigenom, att den ena domstolen skall pröfva lagfarten, och derefter skicka handlingarne till den andra för att erhålla inteckning, och att, om denna lag blifver faststæld, något synnerligt gagn deraf icke skall vara att förvänta under de svåra förhållanden, hvari vi för närvarande befinna oss; och då tror jag, att man gör bättre i att låta stadgandet vara, tills man får ett lagförslag, som är bättre än det nu framlagda, hvilket till sina principer är ohållbart och omöjligt. Således anhåller jag, att Kammaren, i betraktande af det snart stundande slutet på riksdagen, och under beklagande att förslaget så sent framkommit. vill afslå förslaget, ty en återremiss skulle, om det behöfdes lika lång tid att behandla reservantens förslag, som det nu behöfts att behandla Kongl. Maj:ts, icke tjena till något.

Herr Themptander: Då Kongl. Maj:ts nu framlagda förslag i hufvudsaken öfverensstämmer med det förslag, som blifvit afgifvit af den af Kongl. Maj:t förlidit är med anledning af senaste Riksdagens begäran tillsatta komité, i hvilken jag haft äran att vara ledamot, är det ganska naturligt, att jag begagnar tillfället för att söka bemöta några af de anmärkningar, som här blifvit gjorda mot detta förslag.

Hvad då först angår den af några talare omordade obehöfligheten af en lag i ämnet, förefaller detta påstående något egendomligt, när man tager i betraktande, att vid alla de senaste riksdagarne förslag blifvit väckta om åstadkommande af en sådan lag; och då man tager del af den diskussion dervid förts, finner man, att den allmänna tanken städse varit, att en dylik lagstiftning vore synnerligen vigtig och af ett trängande behof påkallad. Riksdagen har ock år 1876 för sin del antagit ett förslag till lag om inteckning i jernväg, men detta förslag strandade, då det kom till Kongl. Maj:t, på grund af formella anmärkningar deremot. När Riksdagen sedermera liksom misströstate om att sjelf kunna åstadkomma en lag i ämnet, begärde Riksdagen förra året, att Kongl. Maj:t skulle låta utarbета ett förslag dertill; och under sådana förhållanden förefaller det egendomligt, om Riksdagen nu skulle förklara, att en lag i detta ämne icke behöfdes. Det är väl ingen, som underskattar betydelsen för jordegare i allmänhet deraf, att de kunna genom inteckning i sin egendom erbjuda realsäkerhet för upplånta medel. Hvarföre skulle man då, när det gäller en så värderik fast egendom, som en jernväg måste anses vara, förvägra egaren dertill, hvilken ju i allmänhet måste i en ganska stor utsträckning vara beroende af möjligheten att i låneväg förskaffa sig betydande summor, rätten att begagna sig af en likartad realsäkerhet? Han saknar visserligen för närvarande denna rätt, men jag är förvissad, att så väl staten, när den lemnade sina statslån, som äfven de personer, hvilka öfvertagit obligationslånen, varit förvissade derom, att den säkerhet, de derigenom förvärfvade, skulle vara liktydig med den säkerhet, man i allmänhet vinner genom inteckning i en fastighet. Det har gått så långt, att i åtskilliga obligationer jernvägsbolagen förbundet sig, att, så snart lagen sådant medgåfve, inteckningssäkerhet i jernvägen skulle beredas långifvarne. För öfrigt heter det uttryckligen i kontraktet om statslånen och i nästan alla obligationer, att jernvägen skall utgöra *underpant* och *säkerhet* för fordran. Detta kan naturligtvis icke vara en sådan generel och betydelselös fras, såsom när man säger, att en gäldenär skall med alla sina tillgångar svara för sina skulder, utan de begagnade uttrycken måste antagas syfta derpå, att man för dessa lån velat bereda en särskild säkerhet, liktydig med den, en inteckningshafvare i allmänhet eger. Om man nu åstadkommer en lagstiftning angående inteckning i jernväg, gör man således ingenting annat, än att man bereder jernvägsbolagen tillfälle att infria den förbindelse, de i sådant afseende redan åtagit sig, och till hvilken förbindelse fordrings-egarne varit fullt berättigade att trygga sig.

Det har här blifvit sagdt, att, om jernvägsbolagen få inteckna sina gamla skulder, man skulle beröfva dem allt tillfälle att ytterligare skuldsätta sig.

Det kan väl hända, att i vissa fall svårigheter i följd deraf kunna för dem uppstå, men då, såsom redan är nämndt, jernvägs-egarne redan nu hafva en viss förbindelse att bereda inteckningssäkerhet åt vissa fordringssegare, böra nyss antydda svårigheter

Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)

Ang. lag om icke få verka hindrande för dem att uppfylla sitt åtagande mot
inteckning i de nuvarande fordringsegarne. De omtalade svårigheterna tror
jernväg. jag för öfrigt icke med denna lagstiftning hafva så mycket att
 (Forts.) skaffa, som man velat låta påskina, ty förtjenar en jernväg icke
 att erhålla kredit derigenom att den icke bär trafikknaderna,
 lära de svårigheter, med hvilka en sådan jernväg har att kämpa,
 redan förut vara lika stora.

Dessutom vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att genom denna lagstiftning inteckningssäkerhet icke beredes inteckningshafvare i all jernvägens egendom. Så är ingalunda förhållandet, utan komme sådan säkerhet att erhållas endast i jernvägens fasta egendom och rörliga materiel. Derutöfver måste en jernväg äfven hafva andra betydande tillgångar, dels i fordringar och dels i förbrukningsartiklar, såsom kol, olja, ved och dylikt, hvilka ingalunda äro inbegripna i ifrågavarande pant- och förmånsrätt. Det är tydligt, att en färdig jernvägs affärer till en väsentlig del bestå i uppköp af sådana förbrukningsartiklar, och i hvad sålunda blifvit uppköpt hafva inteckningshafvarne ingen företrädesrätt framför öfriga fordringsegare. Kan jernvägen icke kontant betala dessa förbrukningsartiklar, eller bär jernvägen icke trafikknaderna, lär det väl redan nu vara svårt för jernvägsbolaget att bereda sig kredit för uppköp af sådana artiklar; i så fall måste väl framdeles, såsom med flere jernvägsbolag redan skett, åtgärder genom direktionens ingripande vidtagas för dessa affärers ordnande utan risk för leverantörerne. Jag tror derfor hvarken att svårigheterna i detta hänseende äro så stora, som man velat utmåla dem, eller att dessa svårigheter skulle blifva en oundviklig följd af ifrågavarande lagstiftning.

Här har vidare af en talare blifvit framhållet, att denna lagstiftning icke egde tillräcklig utsträckning, utan att derjemte en lagstiftning om *inteckning af nyttjande rätt* i jernväg vore af behofvet påkallad. Behofvet häraf torde dock på intet vis hafva gjort sig lika kämbart, som i fråga om inteckning för fordran. Väl kunna fall tänkas inträffa, hvilka gjorde det önskvärdt, att en lagstiftning funnes jemväl i den riktningen, men den lagstiftningen försvåras icke genom antagande af detta förslag, och tills vidare torde den frågan kunna lemnas åt framtiden.

Den siste ärade talaren har för sin del förklaradt, att han kunne det fullkomligt ofattligt, huru Högsta Domstolen, Kongl. Maj:t och sedermera Lag-Utskottet kunnat acceptera komiténs förslag, då de haft tillfälle att taga kännedom om ett förslag i ämnet, som blifvit af en reservant i Högsta Domstolen framlagd. De anmärkningar, hvartill den åsyftade reservantens förslag föranleda, hafva redan blifvit från statsrådsbanken framhållna, men jag ber att, med anledning af Grefve Sparres yttrande i denna del, få tillägga några ord.

Herr Grefve Sparre tycktes för sin del icke vara rädd för att tillämpa ediktalstämningsförfarandet i hela den utsträckning, reservanten föreslagit, och han ansåg det så mycket mindre betänkligt, som Kongl. Maj:t i sitt förslag tillämpat detta förfaringsätt med

afseende å redan bestående jernvägar. Om man i allmänhet måste anse det vara ganska betänkligt att afklippa en persons rätt genom att meddela föreskrift, att han inom viss tid bör göra sin rätt gällande, vid äfventyr att gå densamma förlustig, är det likväl obestriddligen en större skilnad att anlita en dylik ediktalstämning såsom en nödfallsutväg för vissa fall än att göra dess användande till regel för alla framtida förhållanden.

Med afseende på ediktalstämmingens tillämpning på alla redan bestående jernvägar, ber jag att få fästa uppmärksamheten på att dessa jernvägar redan sedan en längre tid faktiskt innehafva den jord de begagna. Detta faktiska innehafvande utgör onekligen en presumtion för, att de äfven hafva på lagligt sätt förvärfvat densamma, ehuru de försummat att iakttaga de laga former, som fordras att styrka deras rätt. Om man med hänsyn dertill medgifvit dem att genom ediktalförfarandet få komma i åtnjutande af de fördelar, denna lagstiftning afser att bereda dem, är ett dylikt stadgande icke att jämföra med ett sådant, som afsåge att i allmänhet göra öfvergång af fast egendom från en till annan beroende af ediktalstämning. En lagstiftning i sådan rigtning skulle ställa sig på helt andra grunder, än som i allmänhet i vår lag äro erkända. Dessutom bör man bemärka, hvad den ärade talaren med sin stora erfarenhet på detta område nogsam samt har sig bekant, nemligen att expropriationsförfarandet i allmänhet af vissa praktiska skäl icke kan föregå besittningstagandet, utan att jernvägarne faktiskt redan äro färdiga, när expropriation sker. Det skulle då taga sig besynnerligt ut att stadga, det med rätt att anlägga jernväg äfven skulle följa rätt att genom offentlig stämning förelägga dem, öfver hvilkas mark jernvägen framdrages, eller hvilka deri ega inteckning, att inom viss tid ställa sig en offentlig stämning till efterrättelse för att skydda sin rätt mot jernvägsegarne. Ett sådant förfarande för framtiden skulle vara något helt annat, än hvad Kongl. Maj:t föreslagit för vissa undantagsfall i afseende på redan befintliga jernvägar, hvilka man kan vara fullt öfvertygad ega den jord, hvaröfver de framgå, ehuru man icke gått försigtigt tillväga vid jordens förvärfvande och sålunda icke kan styrka sin rätt på eljest vanligt sätt.

Jag ber derjemte att få fästa uppmärksamheten vid en sak, som i detta fall eger ganska stor betydelse, nemligen att, vare sig man går in på panträtts- eller förmånsrättssystemet, det är af mycken vigt, att man får veta, att denna rätt icke existerar endast på papperet, utan att man är förvissad om, att den egendom verkligen finnes i gäldenärens ego, med afseende å hvilken denna rätt skall göras gällande. Detta kan icke vinnas på annat sätt, än att gäldenären styrker, att han förvärfvat sig eganderätt till marken och gjort den fri från äldre gravationer.

I Österrike, hvares lagstiftning i detta ämne i viss mån utgjort ledning för komiterade vid utarbetandet af dess förslag, framhölls såväl inom den komité, som derstädes utarbetade förslag till lag i ämnet, som inom österrikiska representationens båda hus, att lika angeläget som det vore att bereda fordringsegare inteck-

Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)

Ang. lag om inteckning i jernväg. (Forts.)
 ningssäkerhet i jernväg, lika angeläget vore det ock att tvinga jernvägsbolagen att ordna sina eganderättsförhållanden så, att icke den för fordringsegarne åsyftade trygghet komme att endast sväfva i luften. Äfven hos oss är det ju beklagligtvis ofta förhållandet, att jernvägarnes eganderätt till marken icke är lagligen betryggad, och den siste ärade talaren har nog från en annan slags anläggning, som han ganska väl känner till, stor erfarenhet om de många svårigheter, i hvilka man kan råka, när man icke från första början betryggar sin eganderätt till marken, utan sedermera måste göra det. Det är derföre för jernvägens egare lika väl som för dess fordringsegare af vigt, att dessa eganderättsförhållanden blifva på ett betryggande sätt ordnade.

Vidare framhöll den siste ärade talaren orimligheten af att Kongl. Maj:t enligt förslaget skulle förordna särskilda domstolar, hvilket han till och med tyckte strida mot den hvar och en medborgare i grundlagen tillförsäkrade rätt att dömas af den domstol, hvarunder han rätteligen lyder. Härpå vill jag svara, att det icke är meningen, att någon enda människa skall dömas af denna domstol, utan att endast extra judiciella ärenden der skola handläggas, och dertill torde kunna tilläggas, att man för länge sedan insett, att det icke alltid går an att genom allmänna lagbestämmelser konstituera, hvilken domstol i hvarje fall skall vara behörigt forum, utan nödgats öfverlemna åt Kongl. Maj:t att derom förordna. Så sker vid fastställande af hvarje bolagsordning, och det måste ju vara svårare att i sådana fall få reda på, hvilken domstol är bolagets forum, eftersom Kongl. Maj:t derom icke utfärdat någon kungörelse, än förhållandet här skulle blifva, då den af Kongl. Maj:t meddelade föreskrift skulle intagas i Svensk författningssamling. Är det derjemte sant, att jernvägarne äro så epokgörande, som den siste talaren påstått, torde det icke komma att möta några synnerliga svårigheter för någon att taga reda på, hvilken domstol är förordnad till inteckningsdomstol för jernvägen.

Äfven har samme ärade talare sagt, att det icke skulle vara farligt att antaga ediktalstämningförfarandet derför, att jordersättningen spelar en så liten rol. Detta är väl dock beroende på olika förhållanden. Om en liten jordremsa afsöndras från en större possession, kan väl afsöndringen icke tillerkännas någon större betydelse för egaren, men förhållandet lär der kunna ställa sig annorlunda, der jordstyckningen är mycket utsträckt, och der stundom en hel possession och icke blott en liten jordremsa af jernvägen tagas i anspråk. Då den enes eganderätt är lika helig som den andres, anser jag, att man bör betrygga äfven de mindre jordegarnes rättigheter i detta hänseende.

Slutligen har man yrkat återremiss, men då jag icke kan föreställa mig, att en återremiss är af någon praktisk betydelse, då Riksdagen är så långt framskriden, och då efter mitt förmenande de anmärkningar, som hittills framstälts mot Utskottets förslag, icke synas mig kunna tjena till utgångspunkt för en omarbetning af förslaget, får jag för min del yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Hammarskjöld: Jag beklagar, att det nu föreliggande ganska viktiga betänkandet har fått hvila så kort tid på Kammarens bord, att, såsom jag fruktar, icke få af denna Kammares medlemmar icke kunnat hinna göra sig tillräckligt bekanta med detsamma, hvarigenom åtminstone dessa Kammarens medlemmar kommit i en ganska beklaglig ställning.

*Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)*

Jag — och, som jag tror, många med mig — kan icke dela den tanke, som här framstälts, att den nu föreliggande frågan är af så ringa vikt, att ett afslag nu skulle vara af föga betydelse, för såvidt icke detta afslag motiveras af en bestämd nödvändighet i följd af förslaget odugliga innehåll. Jag tror att, såsom äfven den siste talaren på ett i min tanke öfvertygande sätt påpekat, en lösning af frågan om säkerhet för fordringar i jernväg är ganska behöflig. Till de skäl, som af den siste ärade talaren framlades, skulle jag vilja lägga ännu ett skäl, hemtadt från den nuvarande ganska svåra ekonomiska ställningen. Det är allmänt känt, att de obligationer, som ett jernvägsbolag kan hafva utfärdat, icke hafva någon förmånsrätt, såsom lagstiftningen nu är, framför de sedermera tillkommande skulder, som jernvägen kan ådraga sig. Deraf följer, att den trygghet för betalning af en jernvägsobligation, som egaren af densamma kan hafva, är ganska problematisk. Denna trygghet kan förstöras, om bolaget genom omständigheternas makt eller genom dålig administration ådrager sig nya skulder, isynnerhet om dessa skulder stiga till högre belopp. Deraf följer, att både banker och enskilda personer, som ega sådana obligationer, måste särskildt i tider af svår kredit, såsom nu är fallet, hafva stora svårigheter att få dessa obligationer väl placerade, och framförallt måste detta vara fallet, om det gäller att såsom säkerhet eller genom försäljning placera ifrågavarande obligationer bland utländska affärsmän. Ty dessa måste naturligtvis i främsta hand söka göra sig underrättade om, hvad trygghet innehafvare af sådana obligationer kan ega att utfå den fordran, hvarå obligationen lyder, och när utlåningen får kännedom om, hurudan ställningen är, samt att obligationens värde kan, snart sagdt, i oändlighet förringas derigenom, att bolaget ådrager sig den ena skulden efter den andra, får man icke undra öfver, att placeringen af dessa obligationer blir så godt som omöjliggjord på den utländska marknaden. Jag tror därför, att, om vi i denna stund hade haft en tillfredsställande lag i afseende å inteckning eller förmånsrätt i jernväg, skulle den nuvarande ekonomiska ställningen alldeles icke hafva varit så svår, som den är, och jag hoppas, att, om vi snart kunde få en sådan lag, skulle derigenom en icke ringa lindring beredas åt den allmänna rörelsen, samt behovet af statshjelp, hvarom nu ständigt talas, icke så litet förminsкас. Under sådana förhållanden måste jag för min del anse det vara ganska viktigt, att frågan må varda löst; men å andra sidan måste jag säga, att jag icke gerna vill antaga en lag, om hvars beskaffenhet jag ännu icke hunnit göra mig tillräckligt underrättad. Och jag har hört, att en god del af Kammares ledamöter äro i samma ställning som jag. Emellertid vill

Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)

det — med den flyktiga bekantskap jag hittills hunnit göra med denna lag — förefalla mig, som om densamma vore af en ganska invecklad beskaffenhet; och jag är än i denna stund icke öfvertygad, att icke lagen hade kunnat affattas på ett enklare sätt. Jag är sålunda ej fullt viss om, att det högst vidlyftiga och krångliga lagfartsförfarande, som är i lagen upptaget, skall vara oundgängligen nödvändigt. Men det kan ju vara fallet, att detta förfaringssätt verkligen är mera nödvändigt, än hvad jag velat hålla före, och jag vågar icke i detta ögonblick falla ett bestämdt omdöme härom.

Hvad jag deremot är särdeles benägen att tro, är, att förnyad lagfart vid alla de häradsrätter, under hvilka någon del af jernvägens område lyder, icke torde vara erforderlig. Har genom lagfart vid hvarje särskild häradsrätt en gång blifvit bestämdt, hvilka områden som blifvit till jernvägen utsöndrade, och hafva sedermera genom inskrifning vid den domstol, som blifvit bestämd till jernvägens forum, alla dessa till särskilda jurisdiktioner hörande stycken blifvit sammanförda till en helhet, så kan jag för min del icke se någon fara, om vid jernvägens öfvergång till ny egare lagfarten skedde endast genom inskrifning vid den domstol, som en gång blifvit i laga ordning bestämd såsom varande bolagets forum. Förnyad lagfart vid samtliga häradsrätterna medför onödiga omgångar och onödiga kostnader.

Till förmån för nämnda förfaringssätt har utaf den ärade tälaren på statsrådsbanken blifvit anfördt, att det skulle vara en oegentlighet att gå tillväga på det enklare sättet, enär tilläfvintyrs äldre nyttjanderätter kunde finnas i de särskilda bitarne inom de särskilda domsagorna, och det icke skulle gå an, att lagfart af jernvägen söktes på ett håll, under det att nyttjanderätter kvarstode i inteckningsböckerna i en annan domsaga. Må vara, att detta kan anses såsom en oegentlighet; men jag må bekänna, att denna oegentlighet icke förefaller mig hafva några praktiska olägenheter. Ty vare sig man går tillväga på det sätt, som af Utskottet är föreslaget, eller på det mera enkla sätt, som jag för min del tror väl kunna gå an, skulle ju i ena som i andra fallet den, som vill hafva kännedom om alla de gravationer, hvilka hvila på jernvägen, vara tvungen att vända sig såväl till den domstol, som utgör forum för jernvägen i dess helhet, som ock till de speciella domstolar, under hvilka särskilda bitar af jernvägen äro belägna; och först vid dessa senare får han kännedom om de servitut eller nyttjanderätter, som kunna hvila på de lagfarne bitarne. Svårigheterna att få kännedom om befintliga gravationer blifva lika i ena fallet som i andra. Hvad den omtalade oegentligheten för öfrigt beträffar, så ser jag icke heller, att den skulle vara mera förskräcklig, än den oegentlighet, som, enligt förslaget, ligger deri, att penninginteckning sökes blott vid *en* domstol, under det att de ursprungliga lagfarterna ske vid en mängd andra domstolar; den ena oegentligheten kan således taga den andra i handen. Denna anmärkning torde likväl ej vara af synnerlig vikt. Antingen man lagstiftar på ena eller andra sättet, har man

ej grundad anledning säga. att några utomordentliga olägenheter äro dermed förknippade. Någon olycka synes mig således ej skedd, om Regeringens och Utskottets förslag i detta moment oförändradt skulle af Riksdagen antagas, ehuru jag för min del tror, att ett enklare tillvägagående i förevarande fall kunnat ega rum. Men å andra sidan är det ju möjligt, att i detta lagförslag finnas andra och större brister, hvilka förtjena att af Riksdagen tagas i betraktande, ehuru man, som sagdt, ej i anseende till den knappt tillmätta tiden upptäckt dem. Men det oaktadt och i händelse jag drifves att i närvarande stund rösta mellan bifall och afslag, då är för mig angelägenheten att i ämnet få en lag till stånd så pass stor, att jag, ehuru med så godt som förbundna ögon, tvingas att lägga en ja-sedel i urnan. Detta är likväl ingen behaglig ställning, och derföre synes det mig rigtigast att förena sig om återremiss, särskildt i ändamål att Riksdagen måtte få tid att taga fullkomligt reda på, hvarom frågan handlar.

Jag yrkar för min del återremiss.

Herr Wieselgren: En talare på stockholmsbanken yttrade. att det ser ut, som om Riksdagen misströstat om möjligheten att åstadkomma en för ändamålet fullt lämplig lagstiftning i förevarande ämne. Jag måste för min del upprigtigt bekänna, att det nu föreliggande förslaget ej synes mig egnadt att häfva denna misströstan — och det. ehuru jag villigt medgifver, att det visar sig vara med mycken teoretisk konst utarbetadt. Jag tror dock likafullt, att det icke innefattar någon praktisk väg att vinna det praktiska mål, hvarom här är fråga.

Jag måste vidare göra alldeles samma bekännelse, som den föregående talaren gjort, nemligen att jag ej hade väntat, att förslaget så hastigt skulle komma till föredragning i Kammaren, och att jag i närvarande stund derför icke heller är beredd att genom en detaljerad granskning af dess särskilda hufvudpunkter motivera min mening om detsamma. Men i det fallet skiljer jag mig från siste talaren, att jag verkligen har en mening om förslaget. Mitt studium deraf har nemligen bibragt mig en bestämd öfvertygelse om riktigheten af det omdöme, en ledamot af Högsta Domstolen beskärt förslaget, då han karakteriserar det, såsom bestående af stadganden, "*hvilka, om de än tydligen varit svåra att uttänka och uppställa, likväl säkerligen skulle befinnas ännu vanskligare att efterleva och tillämpa*".

Af ofvan nämnda anledning skall jag icke vidare upptaga Kammarens tid. Jag vill blott yttra några ord i anledning af några föregående talares anmärkningar om faran för den enskildes eganderätt genom en vidsträcktare användning af ediktala stämningar. Jag skulle nemligen vilja fråga, om vi verkligen här i landet äro så fullkomligt rättslösa gent emot jernvägsbyggare? Jag tror det icke; och af det förhållandet, att jernvägsbolagens intrång på enskild mark vanligen icke öfverklagas, drager jag endast den slutsatsen, att den enskilde, som möjligen sett en bit af honom tillhörande jord tagas i beslag för en jernvägsbyggnad, an-

*Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)*

Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)

ser företaget så gagnande, och har så stort intresse för dess bringande till stånd samt derjemte så stort förtroende till bolagets vilja och förmåga att fullgöra sina förbindelser, att han ej bryr sig om "lägga två strå i kors" för att få bolaget för sitt möjligen mindre formenliga tillvägagående draget inför domstol.

I händelse af votering kommer jag att rösta för afslag å Utskottets förslag.

Herr Torpadie: Herr vice talman! Icke skulle jag i dag, lidande af en katarr, hvarigenom jag ej kan göra mig hörd i Kammaren, vågat begära ordet, om jag ej blifvit särskildt uppkallad af de förebräelser, Grefve Sparre rigtade mot Lag-Utskottet. Dessa voro två; och jag skall, för att icke afbryta hvad jag sedan har att säga, anhålla att först få besvara den senare. Talaren yttrade, att, derest ärendet blir till Utskottet återförvisadt, Utskottet måtte använda mindre lång tid på detta ärende, än som åtgått till dess första behandling. Jag vill då erinra derom, att Kongl. Maj:ts proposition i ämnet inkom ganska sent, och att just för att medhinna dess behandling Lag-Utskottet arbetade med detta lagförslag under den tid, Riksdagen i öfrigt så att säga låg nere. Endast en enda dag under påskveckan tog Utskottet sig ledigt, och man hade då redan slutbehandlat frågan. I detta fall kan således ej med fog riktas någon förebräelse mot Lag-Utskottet för långsamhet.

Vidare yttrade representanten för Venersborg och Amål, att han fann besynnerligt, att Lag-Utskottets majoritet kunnat tillstyrka bifall till propositionen. I ändamål att, på hvad mig särskildt ankommer, undgå denna förebräelse, skall jag anhålla att få erinra om de stadier, frågan haft att genomgå vid Riksdagen. 1876 väckte Grefve Sparre sjelf motion om antagande af en lag angående inteckning i jernväg. Lag-Utskottet tillsatte då en komité, som vid ett flertal sammanträden utarbetade ett förslag, hvilket framlades till Utskottets bepröfvande, men ej lyckades vinna Utskottsmajoritetens bifall. Ett annat förslag tillkom då, grundande sig på panträtt i fast egendom och förmånsrätt i lös egendom. Men, såsom Herrarne litet hvar torde erinra sig, föll detta förslag, ehuru det antogs af Kamrarna, på en anmärkning i Högsta Domstolen, som ansåg det stridande mot alla sunda lagstiftningsprinciper att meddela panträtt i jord, som man ännu icke förvärfvat sig.

Året derpå väckte en ärad ledamot af denna Kammare ett nytt förslag grundadt på den i Högsta Domstolen antydningssvis gillade principen af förmånsrätt. Afven åt detta förslag egnade Lag-Utskottet mycken uppmärksamhet och förordade i anledning deraf uti till Kamrarna afgifvet betänkande en lagstiftning i ämnet, men detta betänkande föll igenom i begge Kamrarna.

Sedan vid sist förflutna riksdag en ärad ledamot af Första Kammaren framställt ett annat förslag, beslöto Kamrarna att ingå till Kongl. Maj:t med begäran att så snart som möjligt låta Riks-

dagen få ett lagförslag i ämnet, och det är med anledning deraf *Ang. lag om*
som detta förslag tillkommit. *inteckning i*

Man må om detta förslag säga hvad som helst; för mig är det dock tydligt, att det är en synnerligt sinnrik sammanjemkning af de båda åsikter i frågan, som förut uttalats.

Att nu ingå i granskning af de detaljmärkningar, som framställs mot förslaget, torde icke, då endast första punkten är föredragen, vara riktigt eller lämpligt, och jag skall icke heller tillåta mig att göra det. Jag ber endast att få instämma i det fallet med Herr Themptander, som, så vidt jag förstår, med mycken klarhet och reda yttrat sig om komiterades förslag i ämnet, och med samma reda och klarhet har en annan komitéledamot, tillika ledamot af Första Kammaren, redogjort för förslaget grunder.

Jag hoppas således, att Kammaren icke må finna underligt, att de utskottsledamöter, som i flere år sysselsatt sig med försök att åstadkomma en lagstiftning i förevarande ämne, med nöje antagit ett förslag, som åtminstone har den förtjensten, att det sökt att sammanjemka de olika meningarne, och, i likhet med hvad en talare på malmöhusbänken sagt, vågar äfven jag antaga, att detta förslag är det bästa, som hitintills framkommit och måhända det bästa vi kunna få.

Jag för min del har sålunda ingen anledning att frångå den ställning, jag inom Utskottet intagit till frågan, utan yrkar vördsam t proposition å bifall till den föredragna punkten.

Herr Asker: Det är visserligen obestriddigt, att Riksdagen aflåtit en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t i syfte att ett lagförslag skulle framläggas angående inteckning i jernväg. Den nu förda öfverläggningen tyckes mig likväl föranleda till det antagande, att Riksdagen, innan en så beskaffad framställning skett, bort noga pröfva behofvet och gagnet af lagens tillvaro. Med en ärad talare på skånebänken delar äfven jag öfvertygelsen derom, att en sådan lag icke är, åtminstone för närvarande, med hänsyn till särskilda förhållanden behöflig.

Man har talat om den brydsamma ställningen i landet och att den föreslagna inteckningslagen skulle bidra till undanröjande af den allmänna förlägenheten. För min del befarar jag, att en lag i denna riktning skulle, under nuvarande förhållanden, kunna vara mer till skada än gagn. Hvad blefve följden af en så beskaffad lags antagande i detta ögonblick? Sannolikt skulle alla de obligationsinnehafvare och andra borgenärer, som egde fordringar hos de enskilda jernvägsbolagen, med hvarandra täfla om den mer eller mindre tillförlitliga förmånsrätten. Obligationsinnehafvarne skulle i främsta rummet skynda att bereda sig en sådan rätt till förfång för andra fordringsägare, såsom redan är sagdt. Men obligationernas kredit är väl förnämligast beroende på den vård och den omsorg, hvarmed styrelserna för de särskilda bolagen handhafva deras angelägenheter och den inteckningsrätt, som skulle förvärfvas genom ifrågavarande lag, lär

*jernväg.**(Forts.)*

Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)

väl knappast, i och för sig, förbättra förhållandena i något hänseende. Jag skulle därför helst vilja ansluta mig till den åsigt, som redan blifvit utvecklade af Herr Adlercreutz, och är följaktligen af den mening, att förslaget mycket väl kan för närvarande undanskjutas. Sjelfva frågan är efter mitt omdöme så stor, så invecklad och i valet mellan skiftande meningar så obestämd, att jag åtminstone för min del icke vågar åtaga mig ansvaret för godkännande af vare sig den ena eller den andra af de framlagda åsigtorna. Man har ifrågasatt en återremiss till Lag-Utskottet. Jag vågar hemställa till Herrarne, huruvida den tid af 14 dagar, som återstår för Riksdagens sammanvaro, kan vara tillräcklig att medelst återremiss åstadkomma ett lagförslag så tillfredsställande och så afvägande alla deri ingående särskilda rättsförhållanden, att Riksdagen med full trygghet skulle kunna antaga förslaget. Hvarje fråga af så stor betydelse i sina följder som denna måste hafva sin tid att mogna och det förslag, som redan föreligger, kan ju delvis bilda goda materialier för att framdeles åstadkomma en för alla meningar tillfredsställande lag. Man har sagt, att det framlagda förslaget är ett sammanjemkningsförslag. I en lagstiftningsfråga af sådan omfattning som denna anser jag för min del sammanjemkningsprincipen icke vara tillräcklig, ty all lagstiftning måste till sina hufvudbestämmelser bero af allmängiltiga rättsgrunder, som kunna bestå inför den strängare pröfningen.

För min del har jag icke något yrkande att framställa. Jag har endast tillåtit mig att till protokollet anföra dessa ord.

Herr Gasslander: Jag skall icke yttra mig om detta förslag i andra delar än några bland dem, som här blifvit anförda och hvilka jag anser vara af beskaffenhet att böra bemötas.

Man har här att börja med talat om, att denna lag skulle vara så synnerligt behöflig. I det afseendet är mycket taladt, men man har icke sökt att med några siffror eller någon utredning visa detta förhållande. Jag har gjort mig besväret att gå igenom statsrevisorernas berättelse rörande Riksgäldskontoret och der funnit redovisning för 25 jernvägsbolag, som af Staten erhållit anslag för anläggningen. Den granskade redogörelsen visar, att af dessa 25 bolag hafva 13 bolag lemnat ett mer eller mindre betydligt öfverskott af sina trafikinkomster, sedan de betalt alla sina umgälder, ränta och amortering. Ett bolag finnes, i afseende å hvilket inkomster och utgifter gå jemt ihop. Det har kunnat fullgöra sina ränte- och amorteringsliqvider. Dessa 14 bolag hafva sammanlagdt 2,774,000 kronor skuld till andra, än staten. Bland öfriga bolag förekomma 3, hvilkas ställning synes vara dålig. Men de hafva redan lånat så mycket, att man näppe-ligen kan antaga, att någon vidare upplåning i afseende å dem kan ifrågakomma, och de skulder, som de i närvarande stund hafva, äro enligt nu gällande lag likställda sins emellan, så vidt icke något särskildt aftal med långifvarne blifvit gjordt. Den föreslagna lagen skulle i afseende å dem icke verka något annat, än att fordringsegarne skulle skynda till domstolen för att få

sina fordringar intecknade och sålunda få den rätt bibehållen, som de nu redan hafva. Dessa bolags skulder till andra än staten utgöra 6,900,000 kronor. För öfrigt redovisas för åtta bolag, som vid redovisningens tidpunkt ännu icke voro färdiga. I afseende å sju af dessa bolag, som då ännu icke voro färdiga, kan man, så vidt ställningen kunnat inhemtas, icke finna annat än att företagen äro ganska väl beräknade, och att aktieegarne hafva tillskjutit så stort belopp, att, om jernvägen blir färdig, den mycket väl kan antagas lemna full säkerhet. Beträffande den åttonde af de icke färdiga jernvägarne har detta företag en så ofantlig finansiell betydelse, att det för närvarande icke torde kunna bedömas, i hvad mån den kan lemna säkerhet eller icke. Denna jernväg är den stora bergslagsbanan. Den figurerar med en totalsumma skulder till staten och enskilde af icke mindre än 31,900,000 kronor. Denna bana ensam för sig har således vida större betydelse än alla de öfriga tjugufyra jernvägarne. Nu är det gifvet, att det finnes åtskilliga jernvägar, som icke hafva fått statslån, och i afseende på deras affärsställning har jag icke lyckats förskaffa mig upplysningar, men om jag ser på de tryckta redogörelserna, så skulle de utgöra ett antal af tretio, utom dem jag nämnt. Flera af dessa äro dock synnerligen obetydliga, och det lär egentligen endast finnas ett fåtal, som äro af någon större längd. Men jag antager, att äfven för dem gäller detsamma som för de enskilda jernvägar, hvilka finnas omförmälda i berättelsen, eller att, om de för närvarande äro gäldbundna, har lagen icke för dem någon annan betydelse, än att deras fordringsägare skola behöfva gå till domstolen för att så fort som möjligt få inteckningssäkerhet för bibehållandet af en rättighet, som de redan hafva.

Nu har en talare på stockholmsbänken yttrat, att ett af den nu föreslagna lagens ändamål skulle vara att sätta de nuvarande jernvägsbolagen i tillfälle att fullgöra den förbindelse de redan gent emot staten och obligationsinnehafvare åtagit sig, då de vid lånens upptagande medgifvit, att jernvägen skulle utgöra underpant för fordran, och han förmenade, att detta kunde icke jernvägarne lagligen göra på annat sätt än genom denna inteckningslag. Jo, efter min uppfattning kunna jernvägarne göra detta. Jag tror nemligen, att den redan skedda pantsättningen är fullt tillfredsställande, ty ordet: *underpant* i den bemärkelse det här har, kan icke betyda något annat, än att jernvägen skall få användas till betäckande af skulden. Derigenom hafva deras styrelser åtagit och förbundet sig att icke öfverlemna jernvägen till någon annan, utan att samtidigt ålägga honom förbindelsen att låta jernvägen ansvara för skulderna, och så illa kan man väl icke antaga att ställningen i vårt land skall vara, att personer, som fått det förtroendet att vara styresmän för dessa jernvägar, skulle missbruka detta förtroende derhän, att de till förnärmande af fordringsägares rätt skulle sälja jernvägarne, utan att den nye egaren vore bunden vid jernvägens skulder.

Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(1^oorts.)

Vidare har man till försvar för detta vidlyftiga författningsförslag, som här föreligger, anført, att för att få inteckning i jernväg vore det nödvändigt att få jorden inskrifven och, för att få denna inskrifning verkstald, visa, att den jernvägen tillhörande jord vore fri från inteckning efter äldre lag. En talare på venersborgsbanken har redan betonat, att den till en jernväg begagnade jorden har mycket obetydligt värde i förhållande till sjelfva jernvägen, och jag, som en längre tid gjort tjenst vid jernvägarne, kan också upplysa, att så verkligen är förhållandet. Då fråga är om anläggning af en jernväg, spelar sjelfva jorden, som till jernvägsanläggningen erfordras, en så obetydlig roll, att den ingalunda behöfver framhållas såsom ett särskildt föremål för lagstiftningen i detta fall. Om icke mitt minne alltför mycket sviker mig, anses kostnaden för jordens förvärfvande ställa sig till den öfriga anläggningskostnaden i förhållande af 5 till 100, d. v. s. att för jorden beräknas allenast 5 procent af hela kostnaden. Expropriationslagen innehåller för öfrigt de mest betryggande stadganden för jordegaren, att han må utfå den honom tillkommande lösen, ty der säges nemligen, att jordegaren icke är skyldig att afträda jorden, med mindre denna lösen erlägges. Nu vet jag mycket väl och har erfarenhet deraf, att jorden måste för jernvägsanläggningen tagas i besittning långt innan dess värde blifvit bestämdt, men i detta fall förklarar lagen uttryckligen, att jernvägsbyggaren är skyldig att ställa säkerhet, och dessutom stadgas att, om icke jordlösen erlägges inom tre månaders förlopp efter det densamma blifvit af expropriationsnämnden bestämd, så förfaller frågan om jordens afstående.

I afseende på det nu föreliggande lagförslaget tyckes derjemte en omständighet vara lemnad alldeles å sido. Lagförslaget säger, att det gäller sådana jernvägsbolag, som fått Kongl. Maj:ts tillstånd att exproprieras jord. Hvad betyder detta? Expropriationslagen stadgar, att Kongl. Maj:t kan utfärda en förordning, hvarigenom enskilda personer kunna tvingas att afstå sin jord. Men hvarföre tvingas de? Jo, derföre att det är ett *allmänt* ändamål. När man vidtagit denna åtgärd med de anläggningar, som i detta inteckningslagförslag afses, synes man deremot vilja inränga sådana anläggningar under privaträttsliga förhållanden. Detta ämne är inom juridikens i vårt land mycket litet utvecklad, och man har icke gjort sig fullt klart hvad som menas med detta stadgande i lagen, att man skall afstå jorden för "*ett allmänt behof*" och att Kongl. Maj:t eger tillåta ett enskildt bolag att använda denna jord. Ser man åter på den redogörelse komitén lemnat angående lagstiftningen i främmande länder, finner man, att i våra största kulturländer, der rättsmedvetandet står högst och der man i allmänhet iakttagit alla möjliga omständigheter vid nya lagars stiftande, känner man icke till rättigheten att erhålla inteckning uti jernväg, utan endast ett sådant förfarande, hvarigenom fordringsegares rätt att bekomma en viss andel af trafikinkomsterna varder betryggad. Då de första koncessionerna för jernvägsanläggningar i vårt land beviljades, hade man ännu

icke på ringaste sätt utredt frågan om betydelsen af skyldigheten att afstå jord för allmänt behof vid enskilda jernvägsanläggningar, och därför blefvo koncessionerna också då mycket korta. De innehöllo endast en bestämmelse derom, att jernvägsbolagen fingo koncession att anlägga en viss jernväg och för sådant ändamål egde rätt att begagna sig af expropriationsförfattningen. Sedan dess hafva dock åsigtterna i detta afseende vidare utvecklat sig, och vigten för samhället och det allmänna att hafva någon talan emot dessa jernvägsbolag har föranledt, att koncessionerna numera äro mycket vidlyftiga och innehålla en sådan mängd detaljbestämmelser och föreskrifter om dylika bolags skyldigheter emot staten, att man omöjligt, utan att genomläsa en dylik koncession, kan derom göra sig en föreställning. Sjelf har jag af denna omständighet tagit mig anledning att låna en dylik koncession från Civildepartementet och har vid dess genomläsande funnit, att den innehöll en ofantlig mängd detaljföreskrifter,

*Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)*

Detta nu föreliggande förslag till lag om inteckning i jernväg innehåller för öfrigt icke ett enda ord, som angifver, i hvilket förhållande staten skulle komma att stå till inteckningshafvarne, eller hvilka anspråk staten skulle kunna uppställa gent emot dem, och detta tror jag likväl är ett ämne, som oundvikligen tål utredning och icke får lemnas å sido, äfven om det kan synas angeläget för jernvägsbolagen att genom en dylik lag en gång för alla få ailla sådana frågor för framtiden afskurna.

Hvad ediktalstämningen beträffar, instämmer jag fullkomligt i det yttrande, som från statsrådsbanken afgifvits angående vådan af en dylik åtgärd för att bestämma rättigheter och skyldigheter, och anser det såsom ett fel i detta förslag, att man bland öfvergångsstadgandena just använt denna ediktalstämning. Jag tror mig utan synnerlig svårighet kunna bevisa, att det innefattar en rättsförmåelse att införa ediktalstämning gent emot de rättsinnehafvare, hvilkas fordringar tillkommit under helt andra lagförhållanden.

Hvad åter angår inteckning för nyttjanderätt, anser jag mig kunna biträda den åsigt om behöfligheten deraf, som här nyss uttalades, för så vidt inteckning för fordran beviljas. Det är nemligen, såsom en representant på stockholmsbanken för en stund sedan yttrade, alldeles tydligt och klart, att för närvarande behofvet af inteckning för nyttjanderätt icke gjort sig gällande, men detta kommer sig endast deraf, att för fordran inteckning i jernväg hittills icke funnits. Om deremot inteckning i jernväg stadgas för fordran, är det alldeles nödvändigt att äfven inteckning beviljas för nyttjanderätt, ty utom i det fall att, såsom representanten från Ulricehamn nämnde, jernvägen är utarrenderad, finnes väl knappt någon station vid de större jernvägarne, der bolagen icke upplåtit mark, som icke för jernvägens eget behof erfordras, till anläggande af magasin och dylikt emot erläggande af tomtören. Om inteckning för fordran men icke för nyttjanderätt skulle beviljas, skulle det ju kunna inträffa, att, då jernväg säljes för inteckningshafvares räkning, den nye egaren sedermera kunde låta

Ang. lag om vråka alla dessa innehafvare af nyttjanderätten å jernvägens område eller åtminstone begagna sig af deras ställning för att afpressas dem högre tomtören, än som från början varit afsedt.
inteckning i jernväg.
(Forts.)

I ofrigt hänföret jag mig helt och hållet till de yttranden, som af en representant från Malmö, Landshöfdingen Adlercreutz, och Landshöfdingen Asker blifvit afgifna och förenar mig med dem, som yrkat afslag å Utskottets hemställan beträffande nu föredragna paragraf.

Herr J. Jonasson i Gullaboås: Några talare hafva yrkat återremiss å hela detta invecklade betänkande, men som jag anser detta fullkomligt ändamålslost, då Riksdagen nu är så långt framskriden, och som jag icke heller kan antaga förslaget sådant det nu blifvit framlagdt, helst jag icke haft tillfälle att tillräckligt sätta mig in uti detsamma, yrkar jag afslag derå.

För min del kan jag icke inse annat, än att följden af dess antagande och af beviljandet af inteckning för enskilda personers fordran skulle blifva, antingen att staten skulle förlora de lån staten redan lemnat till understöd för enskilda jernvägars anläggande eller också tvingas att för statens räkning inlösa alla dessa banor. Och — då jag anser ett sådant inlösande af enskilda jernvägsanläggningar för nästan den största olycka vi gerna kunna råka ut för, innebär detta för mig tillräcklig anledning att yrka afslag å föreliggande lagförslag.

Herr Themptander: Jag ber om ursäkt, att jag ännu en gång begärt ordet, men jag skall fatta mig så kort som möjligt.

Då jag förra gången hade ordet, glömde jag bemöta en anmärkning eller ett yttrande, som på olika sätt varierats af flere föregående talare, då de framhållit detta förslags inkrånglade bestämmelser. Dessa förment inkrånglade bestämmelser äro dock i sjelfva verket hufvudsakligen beroende på den närvarande lagstiftningens beskaffenhet eller derpå, att alltifrån 1875 jernvägsägare äro skyldige att lagfara den jord, som de genom expropriation förvärfvat. Det är således redan nu en skyldighet att söka lagfart å den mängd parceller, hvaraf en jernväg är sammansatt. Då denna nya lagfartslag tillkom, hade en ledamot af lagbyrån, hvilken afgaf förslag i ämnet, reserverat sig mot den bestämmelsen i förslaget, att äfven fång, som grundade sig på expropriation, skulle lagfaras, under framhållande af den mängd svårigheter, som komme att deraf föranledas. Men oakadt denna åsigt uttalades, lyckades den dock icke tillvinna sig något afseende hvarken hos Högsta Domstolen, hos Kongl. Maj:t, eller hos Riksdagen, utan förklarade desse samstämmigt, att all den mark, som för en jernväg förvärfvades, borde lagfaras. Detta är således redan stadadt, de besvär, som deraf äro en följd, förefinnas redan, och det är således endast på den bestående lagstiftningen i nämnda hänseende, som föreliggande förslag är bygd.

Det har talats om, huruvida en lagstiftning i den riktning, som här är föreslagen, skulle komma att hafva någon nytta för jern-

vägarne med afseende å de närvarande förhållandena. Utan att närmare inlåta mig på den frågan, vill jag endast påpeka, att i ett hänseende torde denna nytta vara obestridlig. De närvarande finansiella förhållandena kunna nemligen allt för väl gifva anledning dertill, att det för en mängd jernvägsbolag blir nödvändigt att rekonstruera sig. Vi känna, att ett sådant bolag redan är försatt i konkurs, och att flera instält betalningar till obligationsinnehafvarne, och det ligger då nära till hands att antaga, att den tid icke är långt borta, då dessa bolag behöfva rekonstrueras. För de nya bolag, som då komma att bildas, måste det vara af vigt, att en af lagstiftningen tryggad säkerhet kan beredas för de obligationer, som af de nya bolagen utfärdas.

*Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)*

Huru svår lagstiftningen i detta ämne är, kan man finna deraf, att, under det att åtskillige talare här förklarar sig omfatta det af en reservant inom Högsta Domstolen framställda förslag, enligt hvilket denna lagstiftning skulle helt och hållet grunda sig på ediktalstämming, så har en talare på karlskronabanken uttalat sina farhågor för att ediktalstämningsförfarandet skulle få ega rum ens i det undantagsfall, som komitéen förordat, nemligen med afseende å redan bestående jernvägar, der vådan af ett sådant förfarande icke kan blifva synnerligen stor.

Samme talare yttrade äfven, att, om man går till främmande länder, skulle man finna, att åsigterna der, med afseende å de grundsatser, hvarpå den ifrågavarande lagstiftningen bör byggas, gå i en helt annan riktning än hos oss. Jag ber då att i detta afseende få nämna, att den österrikiska, schweiziska och finska lagstiftningen är grundad på panträttsprincipen. Vidare får jag upplysa, att, ehuru i Tyskland lagstiftningen i detta ämne är grundad på andra principer, det dock der är fråga om att omarbета densamma, och af tidningarne har jag funnit, att den komité, som fått åt sig uppdraget att afgifva förslag i ämnet, skall hafva förordat inteckningsförfarandets tillämpning. Slutligen vill jag erinra, att i ett annat land, nemligen Frankrike, der man följt helt andra principer, detta är beroende derpå, att jernvägarne der anses utgöra en del af de allmänna vägarne, och att jernvägsbolagen således icke hafva eganderätt till den mark, å hvilken jernvägen är anlagd. Hvilka fördelar ett sådant system än må erbjuda, visst är, att man varit temligen ense om, att det dock icke är lämpligt att läggas till grund för jernvägarnes *finansiella* operationer och utgöra ett skydd för deras kreditförhållanden, åtminstone om man vill ordna dessa efter de grundsatser, som i vårt land göra sig gällande. Hvertill har också tillämpandet af detta system i Frankrike ledt? Jo, dertill att staten måst träda emellan och i stor utsträckning lemna räntegaranti för lån, som af jernvägsbolagen upptagits, men för hvilka dessa icke kunnat lemna någon betryggande säkerhet i sjelfva jernvägarne. Principen att jernvägarne utgöra en del af de allmänna vägarne har i Frankrike fått sitt uttryck äfven deri, att staten utfört en del af arbetet, nemligen på det sätt, att grundläggningsarbetet utförts på statens bekostnad. Vi se således, att uti Frankrike förhållan-

Ang. lag om dena uti ifrågavarande hänseende äro helt olika mot dem, som
 inteckning i förefinnas här i riket.

jernväg.
 (Forts.)

En högtärad talare från Gefleborgs län framhöll, att det icke kunde vara skäl att nu besluta en återremiss af frågan, och deri instämmer jag med honom. Men jag kan icke dela hans uppfattning, att detta lagförslag skulle innefatta ett försök att sammanjemka stridiga rättsgrundsatser. Jag vill visserligen icke i allmänhet vara med om att åstadkomma någon sammanjemkning i fråga om rättsgrundsatser; men att, såsom här skett, sammanjemka stridiga meningar rörande det processuella förfarandet i vissa delar, därför finner jag icke något hinder möta.

Jag vidhåller mitt yrkande om bifall till den föredragna punkten.

Herr Thomasson: Oaktadt under diskussionen i dag åtskillige talare yttrat sig i motsatt syftning, lär det väl dock icke kunna förnekas, att förut inom Riksdagen visat sig en ganska stor ifver att få till stånd en lag om inteckning i jernväg. Det har redan förut påpekats, hurusom vid samtliga de tre senaste riksdagarne motioner i sådant syfte blifvit väckta, äfvensom att, sedan Lag-Utskottet vid 1876 och 1877 årens riksdagar med anledning af dessa motioner utarbetat förslag till författning i ämnet, hvilka förslag dock båda föllo, det ena på grund af kritik från Högsta Domstolen och det andra i Riksdagen, så framlade Utskottet förlidet år ett förslag till underdånig skrifvelse om utredning af frågan, hvilket af Riksdagen godkändes och föranledde tillsättande af en komité, hvilken nu utarbetat ett lagförslag, som af Högsta Domstolens fleste ledamöter blifvit hufvudsakligen gilladt, och som sedan af Kongl. Maj:t förelagts Riksdagen till antagande. Med hänsyn till dessa förhållanden har Lag-Utskottet icke velat taga på sitt ansvar att söka qväfva ett förslag, som Riksdagen själf framkallat och hvilket måste erkännas vara med synnerlig omsorg uppgjort. Det af en ledamot af Högsta Domstolen framställda särskilda förslag, förefaller visserligen vid första påseendet särdeles tilltalande. Afven jag förälskade mig i början deri, men en närmare granskning ger dock vid handen, att de fördelar, som af detta förslag utlofvas, på sätt ock redan från statsrådsbänken blifvit ådagalagdt, dels är skenbara och dels skulle köpas på bekostnad af rättssäkerheten. Hvad som nu hufvudsakligen blifvit mot det af Kongl. Maj:t framlagda och af Utskottet tillstyrkta förslaget anmärkt är, att det skulle vara särdeles inveckladt; och möjligt är väl, att å åtskilliga deri förekommande bestämmelser skulle kunnat gifvas en något enklare form, men anledningen till denna möjliga bristfällighet hos förslaget har man att söka i komiténs, jag medgifver det, ängsliga sträfvan att anknyta sitt förslag till gällande rättsförfarande vid lagfart och inteckning; och det torde icke böra nekas, att detta i det hela är att betrakta snarare såsom en förtjenst än som ett fel hos förslaget. För min del anser jag mig sålunda böra förorda bifall till detta förslag, och i alla händelser vill jag mot-

sätta mig en återremiss, framför allt en återremiss i det syfte att bereda Kammarrens ledamöter tillfälle att bättre, än som nu skulle kunnat ske, sätta sig in i förslaget.

*Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)*

Medan jag har ordet, ber jag att äfven få bemöta en anmärkning, som framstälts af en högt ärad talare här bredvid mig. Han yttrade nemligen, att det vore en oegentlighet, att ett jernvägsbolag, som med ett annat hade samtrafik, enligt förslaget, skulle för samtrafikfordran beredas förmånsrätt, men en dylik rätt deremot vara förvägrad ett ångbåtsbolag, som till äfventyrs med samma jernvägsbolag äfven hade samtrafik. Jag tillåter mig med anledning deraf fästa den ärade talarens uppmärksamhet derpå, att förslaget till lag om förmånsrätt för fordran på grund af samtrafik icke ingår i det nu föreliggande förslaget om inteckning i jernväg. Det är visserligen sant, att vederbörande komité äfven utarbetat ett förslag i det förra ämnet, men Kongl. Maj:t har icke funnit skäl föreslå Riksdagen antagande af komiténs förslag i den delen. Deremot har en enskild motionär derom gjort framställning, och det är med anledning deraf, som Lag-Utskottet framlagt jemväl ett förslag till lag om förmånsrätt för samtrafikmedel; men, som sagdt, dessa förslag äro af hvarandra helt och hållet oberoende, och anmärkningen träffar ej det af Kongl. Maj:t framlagda, som nu är föremål för behandling.

Herr Nils Petersson: Då jag vid de tre närmast föregående riksdagarne varit i tillfälle att inom Lag-Utskottet deltaga i behandlingen af de olika förslag, som då i samma ämne förelegat, anser jag mig äfven böra uttala min tanke om det nu föreliggande förslaget. Jag får då förklara, att jag i detta förslaget saknar en bestämmelse, som jag, då det varit fråga om andra förslag i samma syfte, alltid hållit mycket strängt på, nemligen den förmånsrätt vissa fordringsegare skola för sina fordringar ega i jernvägsanläggningen. Jag syftar härmed på statens förmånsrätt för de statslån, som lemnats åt vissa jernvägsbolag. I detta hänseende innehåller det föreliggande förslaget, så vidt jag kunnat finna, icke någon annan bestämmelse än den, som återfinnes i senare momentet af 39 §, der det heter: "Hafva flere borgenärer för fordringar, som tillkommit innan denna lag blef gällande, sökt inteckning i jernvägen inom den i nämnda (28) § stadgade tid, ege lika rätt." Således skulle staten för sina statslån icke få annan eller bättre rätt än samtliga öfrige borgenärer, som bolaget kan hafva vid den tid, då inteckningen sökes. Jag tillåter mig hemställa, huruvida man genom antagande af ett dylikt lagstadgande verkligen kan sägas iakttaga statens rätt eller stå på dess sannskyldiga bästa. Då statsmakterna endast under förutsättning af förmånsrätt framför andra borgenärer lemnat sina lån, kan det väl nu icke vara skäl, att dessa samma statsmakter, som ju äro regering och Riksdag, genom en sådan lag afsäga sig en förmånsrätt, som de förut betingat sig. För min del finner jag detta vara en så betänklig brist hos förslaget, att den är för mig tillräcklig anledning att afslå hela lagen, äfven om detta vore den enda an-

Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)

märkning jag har mot förslaget. Och, för öfrigt, hvad är väl ändamålet med hela lagen? Jo, ingenting annat än att bereda åtskilliga jernvägsbolag tillfälle att ordna sina kreditförhållanden. Men skall det ske med en så vidlyftig apparat, som här är föreslagen, så är jag verkligen rädd, att det gamla ordspråket kommer att besannas, som säger, att "medan gräset gror, så dör kon". Innan bolaget hunnit sträfvat sig fram genom allt det trassel, hvarmed, enligt det här förslaget, erhållande af inteckning skulle vara förenadt, så kanske det är slut med hela bolaget. Deremot om bolaget har nog styrka att kunna tränga igenom alla dessa labyrinter, då står det ock på säkra fötter, och då behöfver bolaget icke den här lagen. Dessutom tycker jag, att man knappt kan kalla detta ett lagförslag, som innehåller så många undantag, der det skulle vara Kongl. Maj:t medgifvet att meddela bestämmelser. Icke heller detta anser jag vara lämpligt i en konstitutionel stat. Jag yrkar afslag.

Herr Abergsson: Af de talare, som deltagit i diskussionen om det föreliggande förslaget, hafva flere yttrat sig för än emot detsamma. Men jag tror det oaktadt, att jag icke misstager mig, då jag antager, att flertalet af Kammarens ledamöter hafva den ställning till frågan, att de icke äro fullt deciderade, huru de skola rösta. De finna det ifrågavarande lagförslaget särdeles inveckladt och göra sig den frågan, huru man skall kunna bedöma, om detsamma är förståndigt eller icke. En af Kammarens ledamöter, som icke är jurist, yttrade nyss enskildt till mig, att han icke hade något emot förslaget, blott juristerne ansågo möjligt att tillämpa detsamma. Till följd af detta yttrande ansåg jag det för en pligt att icke förhålla mig neutral i frågan, utan uttala min åsigt, dock utan anspråk på att hafva genomträngt saken, hvilken, likasom lagstiftningsfrågor i allmänhet, är af invecklad beskaffenhet. För min del anser jag mig aldrig kunna hafva en fullt stadgad mening i en sådan fråga, med mindre jag deltagit i dess handläggning från början till slut, och jag har ännu icke hunnit vänja mig vid det ytliga sätt, hvarpå man i Riksdagen får behandla lagfrågor. Emellertid har jag så pass mycket studerat mig in i förslaget, att jag kommit till den slutsats, att förslaget kan, från juridisk synpunkt sedt, anses antagligt sådant det är. Jag kastar härvid bort åsikter, som jag förut haft, af alldeles motsatt innehåll. Jag har förut trott det enda rätta och praktiska vara att endast stadga förmånsrätt för fordran hos jernvägsegare. Den åsikten har blifvit mycket debatterad i tidningarne, och man har helt nyligen derstädes sett den ytterligare förkastad. Men numera är den dock af de fleste förkastad. Och den *måste* förkastas, om man icke tror sig kunna med den förknippa stadganden, hvarigenom en ny egare af jernväg förbindes att vidkännas följderna af den förmånsrätt, som fordringsegare haft hos den förre egaren af jernvägen. När man icke tror sig om det — och jag föreställer mig, att jernvägsegare sjelfve skulle anse det för ett svårt band på deras eganderätt — måste man förkasta tanken på att införa

i lagstiftningen bestämmelser i syfte att endast bereda förmånsrätt, och vi måste då blifva ense om nödvändigheten af att få en lag, som medför verklig sakrätt. Ett lagförslag i sådan riktning föreligger nu till afgörande. Utom anmärkningen om dess invecklade beskaffenhet har jag i öfrigt icke hört någon af de talare, som yttrat sig mot detta förslag, framställa några anmärkningar, som varit af det värde, att man därför borde förkasta detsamma. De, som ansett det inveckladt, hafva icke funnit någon annan utväg än att omfatta det förslag, som en reservant i Högsta Domstolen framlagt. Det är ju klart, att, när man läser ett *utkast* till en lag, man har framför sig ett mycket angenämare opus än en i alla detaljer utarbetad lag. Utkastet blir alltid något mycket lättläst, och något som förefaller synnerligen enkelt och klart. Men min erfarenhet är den, att, när man skall förvandla utkastet till lag och tänka sig in i hvarje detalj för att kunna åstadkomma ett sammanhängande helt, man snart finner, att man måste gå ifrån de enkla principer, som man gjort upp vid utkastet. Jag tror ock, att regeringen, Högsta Domstolen och den komité, som utarbetat förslaget, funnit, att det icke låter sig göra att i lagstiftningsväg reglera denna sak på annat sätt än genom en ganska vidlyftig lag.

Jag vill för öfrigt icke inlåta mig i alla detaljer, som ligga till grund för detta förslag, för att söka utreda, huruvida det är antagligt eller ej, ty det skulle dels taga för mycken tid och dels föra oss in på ett område, som är särdeles svårt att i hast sätta sig in uti. Jag inskränker mig därför att hemställa till Kammarerna, om det icke vore klokast att, så vida man af politiskt-ekonomiska skäl vill hafva en lagstiftning i denna riktning, antaga det förslag, som nu föreligger till pröfning. Intet lagförslag blir någonsin framlagdt, mot hvilket icke tusen anmärkningar göras från alla håll: den ene säger ett, och den andre ett annat; och man kommer till exempel med sådana bagatellanmärkningar, som att man icke borde antaga denna lag, förrän man samtidigt får en lag om inteckning af nyttjanderätt till tomtplats för en magasinsbyggnad på jernväg tillhörig mark. Men skall man inlåta sig på dylika detaljer, kan aldrig en lag i detta ämne åstadkommas. Då behöfvat af en sådan lag likväl torde vara allmänt erkänt, finnes således ingen annan utväg än att antaga nu föreliggande lagförslag, sådant det är. Jag anhåller för den skull om bifall till Utskottets förslag.

Häruti förenade sig Herr *Gustaf Jonsson*.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner, enligt de meningar som förekommit, dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på afslag å samma hemställan, dels ock på återremiss; och förklarade Herr Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förstnämnda meningen. Votering blef begärd och företogs, sedan till kontraposition antagits yrkandet på afslag, enligt en nu uppsatt omröstningsproposition af följande lydelse:

Andra Kammarrens Prot. 1879. N:o 46.

Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)

Den, som godkänner 1 § i det förslag till lag om inteckning i jernväg, som Lag-Utskottet framställt i utlåtandet N:o 28, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej. har Kammaren afslagit omförmälda paragraf.

Omröstningen utföll med 63 Ja mot 88 Nej; i följd hvaraf den ifrågavarande paragrafen afslagits.

Efter föredragning dernäst af det föreliggande lagförslagets

§ 2.

ytrade

Herr J. Jonasson i Gullaboås: Med anledning af den utgång 1 § nyss fick, anhåller jag om afslag å den nu föredragna paragrafen och hemställer i öfrigt, att följande §§ icke måtte behöfva uppläsas.

Vidare anfördes icke. Kammaren biföll Herr J. Jonassons framställning derom, att uppläsning af de följande §§ icke måtte ske; hvarefter den under föredragning varande § afslogs.

§§ 3—17.

Blefvo, hvar efter annan, afslagna.

§ 18.

Sedan denna paragraf blifvit till föredragning anmäld, ytrade

Herr J. Andersson i Tenhult: I likhet med den föregående talaren yrkar äfven jag afslag å denna paragraf, men hemställer derjemte, om icke på samma gång afslag kunde lemnas å alla de återstående paragraferna i en klump.

I anledning af detta yttrande erinrade Herr Talmannen derom, att Kammaren redan fattat beslut beträffande sättet för det förevarande lagförslagets föredragning; hvadan Herr J. Anderssons hemställan om ändring i föredragningsättet icke kunde af Herr Talmannen upptagas.

Derefter blef den till behandling föreliggande paragrafen afslagen.

§§ 19—22.

Afslogos.

Lagförslagets öfverskrift.

Bifölls.

De af Utskottet föreslagna *öfvergångsstadganden*, omfattande §§ 23—39.

*Ang. lag om
inteckning i
jernväg.
(Forts.)*

Afslogos.

Under *litt. b* hade Utskottet framställt förslag till *förordning* angående förändrad lydelse af 4 och 5 §§ Konkurslagen den 18 September 1862.

Herr Berg anförde: Jag tager mig friheten hemställa, att hela detta författningsförslag må på en gång uppläsas, och att beslut fattas öfver förslaget i dess helhet. Detsamma afser blott förändring i lydelsen af *en* paragraf i gällande konkurslag, och de deri förekommande momenten, af hvilka i fråga endast om en del förändring är ifrågasatt, synas således icke lämpligen kunna hvar för sig göras till föremål för beslut.

Denna framställning bifölls; hvarpå berörda förslag till förordning i sin helhet föredrogs; och lemnades ordet sedan till

Herr Thomasson, som yttrade: Jag yrkar afslag å föredragna lagförslaget, emedan det står i samband med det nyss fallna förslaget.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad, afslogs förslaget.

I fråga om det under *litt. c* framlagda förslag till *förordning* om särskilda föreskrifter angående utmätning af vissa jernvägar, yttrade

Herr Åbergsson: Jag hemställer, huruvida de särskilda paragraferna i föreliggande förslag behöfva uppläsas. Jag föreställer mig, att förslaget kan utan uppläsning föredragas i dess helhet.

Kammaren beslöt, att förslaget skulle i sin helhet, utan föregången uppläsning, afgöras; hvarefter

Herr Thomasson yttrade: Jag yrkar afslag å författningsförslaget.

Med bifall till Herr Thomassons yrkande, afslog Kammaren det ifrågavarande förordningsförslaget.

Utskottet hade slutligen under *litt. d* framlagt förslag till *förordning* angående förändrad lydelse af 16 § i *förordning* angående *inteckning i fast egendom* den 16 Juni 1875.

I afseende å detta förslag anförde:

Herr Thomasson: Jag skall be att få framställa samma yrkande rörande denna lag, som det jag vid de föregående framställt.

Vidare yttrades ej. Kammaren afslog förslaget.

Genom de beslut, Kammarerna sålunda fattat, förklarades inledningen till Utskottets i förevarande utlåtande gjorda hemställan vara besvarad.

§ 8.

Förekom till afgörande Lag-Utskottet utlåtande N:o 29, i anledning af väckt motion om stadgande af förmånsrätt för frakt, som förvaltning af jernväg i följd af samtrafik uppburit för annan jernvägs räkning.

Herr Themptander, hvilken afgifvit nämnda motion (N:o 129), begärde ordet och yttrade: Med anledning af den utgång, Kammarernas beslut om det nyss föredragna betänkandet fick, torde föreliggande förslag icke behöfva uppläsas; och då jag väckte min motion under förutsättning, att Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inteckning i jernväg skulle bifallas, så kan jag, vid nu inträffade förhållande, naturligtvis icke annat än yrka afslag å föreliggande betänkande, hvarom jag anhåller att Herr Talmannen ville framställa proposition.

Öfverläggningen förklarades slutad; hvarefter Kammarerna afslög hvad Utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes Andra Kammarernas Enskilda Utskotts betänkande N:o 1 (N:o 19 i samlingen af Tillfälliga Utskotts utlåtanden), i anledning af en utaf Herr C. A. Larsson väckt motion, N:o 123, angående tillägg till den för Kammarerna gällande arbetsordning.

På förslag af Herr *Sjöberg* beslöts, att nämnda ärende skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag; och åtskildes derpå Kammarernas ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.